Redacțiunea Administrațiunea
Tipografia:
BRAȘOVU, piața mare Nr. 22
Scrisori nefrancate nu se primescă. Manuscripte nu se retrimită!
Birourile de anunciuri:
Brașovu, piața mare Nr. 22
Inserate mai primescă în Viena Rudolfu Mosse, Haasenstein & Vogler (Otto Maas), Heinrich Schalek, Alois Herndl M. Dukes, A. Oppelik, J. Danneberg; în Budapesta: A. V. Goldberger Anton Mesei Eckstein Bernat; în Frankfurt: G. L. Daube; în Hamburg: A. Steiner.
Prețulă inserțiuniloră: o seriă garmondu pe o colónă 6 cr. și 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă și învoială.
Reclame pe pagina III-a o seriă 10 cr. v. a. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

(NUMĔRŬ DE DUMINECĂ 41)

„Gazeta“ ese în fiă-care di,
Abonamente pentru Austro-Ungaria
Pe unŭ anŭ 12 fl., pe șése lunĭ 6 fl., Pe trei lunĭ 3 fl.
Pentru România și străinătate:
Pe unŭ anŭ 40 francĭ, pe șése lunĭ 20 francĭ, pe trei lunĭ 10 francĭ.
Se prenumĕră la tóte oficiele poștale din întru și din afară și la dd. colectorĭ.
Abonamentulŭ pentru Brașovŭ:
la administrațiune, piața mare Nr. 22, etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe șése lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulu în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl. pe șése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 banĭ.
Atâtŭ abonamentele câtŭ și inserțiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 228.—Anulŭ LIV. Brașovŭ, Duminecă, 13 (25) Octomvre. 1891.

Nou abonamentŭ la „GAZETA TRANSILVANIEI“.

Cu 1 Octomvre 1891 st. vechiu s'a deschisŭ **nou abonamentŭ**, la care învitămŭ pe toțĭ amicii și sprijinitorii foiei nóstre.

Prețulŭ abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria: pe trei lunĭ 3 fl pe șése lunĭ 6 fl., pe unŭ anŭ 12 fl.

Pentru România și străinătate: pe trei lunĭ 10 francĭ, pe șése lunĭ 20 francĭ, pe unŭ anŭ 40 francĭ.

Abonamente la numerele cu data de Duminecă:

Pentru Austro-Ungaria: pe anŭ 2 fl., pe șése lunĭ 1 fl.

Pentru România și străinătate: pe anŭ 8 francĭ., pe șése lunĭ 4 francĭ.

Abonarea se póte face mai ușorŭ și mai repede prin **mandate postale**.

Domnii, carĭ se vorŭ abona din nou sĕ binevoéscă a scrie adresa lămuritŭ și a arĕta și posta ultimă.

Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei“.

Din causa Sf. sĕrbătorĭ de Lunĭ, diarulu nu va apăré până Marțĭ séra.

Brașovŭ, 12 Octomvre v.

Nu este di lăsată de Dumnedeu, în care sĕ nu ne sosĕscă când de icĭ, când de colo câte-o scire care de care mai spulberată despre nerĕnduelile și fărădelegile, ce se întêmplă în țéră cu bunurile și aședămintele nóstre naționale, bisericescĭ și culturale.

Intr'o di ne pomenimŭ cu o scrisóre dela unŭ învĕțătorŭ din comitatulŭ Albei de josŭ, care ne împărtășĭ cu multă supĕrare, că inspectorulŭ ungurescŭ de școle li-a poruncitŭ lorŭ, și încă în mai multe rĕndurĭ după olaltă, ca în școlele confesionale românescĭ de sub conducerea lorŭ sĕ-i învețe pe copii sĕ cânte ungeresce, căcĭ décă nu, apoi vorŭ vedé ei... Ne întrébă acum bietulŭ învĕțătorŭ, că ce sĕ facă: sĕ asculte de acéstă poruncă nelegală a inspectorului ungurescŭ, orĭ sĕ nu asculte?

Altă-dată ni-s'a împărtășitŭ din comitatulŭ Aradului, că pe acolo unii Jidanĭ, ca pentru pildă rabinulŭ din Curticĭ, au mână liberă asupra școleloră creștiniloră noștri. Aceștia intră în școlele române confesionale, ca sĕ vadă cum merge învĕțătura cu copiiĭ noștri și astfeliu sĕ mai caute câte-o chichiță pentru a ne denunța și a-șĭ face mână bună cu cei dela saculŭ cu grăunțele.

Intr'altă di primirămŭ o scrisóre de pe Valea Almașului, în care ni-se aduce la cunoscință, că mai astă-primăvară, în școla română gr. or. din Bălanŭ a intratŭ fără de veste dascălulŭ jidovescŭ, cu solgăbirĕulŭ, cu notarulŭ și mai nu sciu ce cârpiturĭ ungurescĭ, tocmai pe când învĕțătorulŭ propunea din geografiă. Cârpiturile, îndată ce intrară în scólă, provocară pe învĕțătorŭ, ca sĕ lase geografia și sĕ propună din limba maghiară pentru case vadă „Măriile lorŭ“, că ce progres a făcut maghiarisarea în scóla nóstră românéscă. Ni-se mai spune, că cu ocasiunea asta, jidanulŭ și cu solgăbirĕulŭ și-au aprinsŭ pipele în timpulŭ prelegerei și au începutŭ sĕ slobódă fumŭ ca într'o cârciumă, până când învĕțătorulŭ i-a provocatŭ sĕ-șĭ pună josŭ „ciubucurile“.

Vedĭ așa scirĭ ne sosescŭ nouĕ di de di, par' c'amŭ trăi pe vremea Tătariloră. Dér și pe vremea Tătarilorŭ par' că era mai altmintrelea, căcĭ strămoșii noștri îșĭ apĕrau bunurile lorŭ cum puteau, cu cósa și cu măciuca, după cum erau vremile p'atuncĭ, dér de batjocură pe séma străinilorŭ, până mai aveau unŭ modru, nu le lăsau. Ai noștri ómenĭ de astădĭ însĕ pare c'arŭ fi morțĭ; cu dreptulŭ în mână se lasă sĕ fiă călcațĭ în picióre și nicĭ măcarŭ atâta nu facŭ, ca sĕ-șĭ păzască ce-i alŭ lorŭ și din ceea ce le dă legea sĕ nu slobódă nimicŭ, nicĭ lui Talŭ și nicĭ lui Palŭ. Căcĭ de ce treabă e legea? Ca sĕ-o calce potrivnicii noștri în picióre și sĕ ne batjocurĕscă cum le place lorŭ? Nu-i destulŭ, că și așa legile suntŭ pentru noi amare și asupritóre, sĕ mai plecămŭ acum capulŭ și înaintea abusurilorŭ și încălcărilorŭ acestorŭ legĭ?

O vorbă românéscă dice, că „nu-i nebunŭ celŭ ce mănâncă șépte pite, ci-i nebunŭ celŭ ce i-le dă“. Asta așa și este. Décă noi totŭ vomŭ lăsa din drepturile nóstre, nu vomŭ puté avé nicĭ-odată nimicŭ.

Ca de pildă sĕ dicemŭ școlele. Acestea scimŭ, că suntŭ ale nóstre, suntŭ făcute cu cheltuéla nóstră, cu strădania nóstră. Cine déră mai póte sĕ fiă stăpânŭ asupra lorŭ, afară de noi?

Aicĭ vorbimŭ, firesce, despre școlele nóstre confesionale dela sate, carĭ stau sub poruncа și dirigerea Vlădiciloră și Consistórielorŭ, dér alŭ cărora stăpânŭ în cele din urmă totușĭ poporulŭ este. Ba mai are adecă și inspectorulŭ de școle ungurescŭ dreptulŭ de a veghia, ca în aceste școle sĕ se țină cum se cuvine poruncile legei și ale Consistórielorŭ, dér mai departe elŭ nicĭ unŭ stropŭ n'are dreptŭ sĕ mérgă.

Cum vine déră sĕ-șĭ vîre perciunii toțĭ Jidanii și toțĭ „ciubucarii“ prin școlele nóstre? Cum póte suferi poporulŭ, ca școla, acéstă scumpă și sântă comóră a lui, sĕ fiă batjocurită și încălcată de toțĭ cei nechiămațĭ?

Și de ce trébă este întrebarea învĕțătorului susŭ amintitŭ, din comitatulŭ Albei de josŭ, că sĕ asculte elŭ, orĭ sĕ nu asculte de poruncile nelegale ale inspectorului ungurescŭ? Nu scie elŭ, că la ceea ce nu stă scrisŭ în lege, inspectorulŭ de școle nu-lŭ póte obliga?

Orĭ câtŭ de puțină carte ar avé cineva, atâta totușĭ este datorŭ sĕ scie, că ce este alŭ sĕu și ce nu este alŭ sĕu, la ce-lŭ obligă legea și la ce nu-lŭ obligă. Și apoi la ceea ce legea nu-lŭ îndatoresce, nu trebue sĕ se supună nimenea odată cu capulŭ, ér din drepturile, ce i-le dă legea, n'are sĕ slobódă nimenea nimicŭ.

Décă nu vomŭ face așa și décă nu ne vomŭ sci păzi și apĕra cu bărbăție ceea ce e alŭ nostru, suntemŭ perduțĭ. Trebue sĕ fimŭ trezĭ și pentru bunurile nóstre naționale sĕ luptămŭ fără pregetŭ și cu tótă bărbăția pe tóte căile legale, căcĭ poporulŭ, care nu-șĭ scie apĕra drepturile sale, nu-i vrednicŭ sĕ le aibă.

CRONICA POLITICĂ.

— 12 (24) Octomvre.

— Față de esprimarea ministrului ungurescŭ de justiță *Szilagyi*, că guvernulŭ nu e plecatŭ sĕ pacteze cu naționalitățile, dice „Agramer Tagblatt“, că esistă posibilitatea, că naționalitățile din Ungaria la alegerile viitóre parlamentare vorŭ vota pentru *partida* lui *Kossuth*, care „în virtutea principiiloră ei adevĕratŭ liberalŭ democratice,“ décă 'șĭ va împlini programulŭ ei, va oferi naționalitățilorŭ mai multă considerațiune și dreptate decâtŭ tóte celelalte partide din Ungaria. In cercurile politice din Agram se recunósce basa reală a acestorŭ indicațiunĭ. — Noi dicemŭ, sĕ ne scape Dumnezeu și de unii și de alții, căcĭ într'o formă suntŭ de „bunĭ“.

— Vorbind de călĕtoria Regelui Carolŭ prin Italia și Germania, „Politische Corespondenz“ négă caracterulŭ politicŭ alŭ acestei călĕtorii. Chiar faptulŭ, că generalulŭ Florescu însoția pe regele în Italia, numai póte servi de motivŭ unei presupunerĭ contrarie, din momentulŭ ce președintele consiliului s'a întorsŭ în țéră și nu merge la Berlin cu Suveranulŭ. Pentru visita dela Monza, ea era naturală; Regele Carolŭ trebuia se profite de presența sa în Statele regelui Humbertŭ pentru a mulțumi acestuia și po-

---

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

Fĕt-frumosŭ din trandafirŭ.

De Andersen.

In mijloculŭ unei grădinĭ crescea unŭ trandafirŭ, care era frumosŭ înfloritŭ. Intr'o flóre de trandafirŭ, în cea mai frumósă, locuia Fĕt-frumosŭ; acesta era atâtŭ de micŭ, încâtŭ nicĭ unŭ ochiu omenescŭ nu-lŭ putea băga în sémă. In dosulŭ fiecărei florĭ de trandafirŭ avea câte o odaie de culcare. Elŭ era atâtŭ de frumosŭ și de drăgălașŭ, precum numai unŭ copilŭ póte fi și dela umerĭ până la picióre avea aripĭ. O ce mirosŭ plăcutŭ era în odăile sale, ce frumoșĭ și curațĭ erau păreții acestora! — Erau foile roșietice și gingașe ale trandafirilorŭ.

Tótă diua'șĭ petrecea elŭ la radele calde ale sórelui, sburândŭ din flóre în flóre, juca pe aripile fluturelui sburătorŭ și mĕsura, câțĭ pașĭ arŭ trebui sĕ facă elŭ, ca sĕ trécă peste tóte drumurile și cărările, carĭ se aflau pe o singură fóie. Ceea ce numimŭ noi la o fóie vine, lui i se păreau drumurĭ de țéră și cărărĭ. Da, erau drumurĭ lungĭ pentru elŭ, căcĭ mai înainte de a ajunge la țîntă, sórele apusese deja. De sigurŭ, că plecase prea târdiu în călătoriă.

Acum se făcŭ frigŭ, roua cădŭ și vêntulŭ se ridică. Acum era bine sĕ se întórcă acasă. Elŭ se grăbi câtŭ putŭ, dér trandafirulŭ se închise, elŭ nu putŭ întra înlăuntru — nicĭ unŭ trandafirŭ nu era deschisŭ. Bietulŭ și mititelulŭ Fĕt-frumosŭ se înspăimântă fórte. Nicĭ-odată nu petrecuse o nópte afară, totdéuna adormise dulce în căldicelele foi ale trandafirului. O, asta trebuia sĕ fiă óra morții sale!

La capĕtulŭ celălaltŭ alŭ grădinei se afla, după cum scia elŭ, o tufă de capriole. Florile ei păreau nisce coróne marĭ și zugrăvite; elŭ voia sĕ între într'una din aceste și sĕ dórmă până diminéța.

Elŭ sburà înlăuntru. Audĭ! Erau doi ómenĭ înlăuntru; unŭ bărbatŭ tînĕrŭ și frumosŭ și o frumósă fecióră ședeau unulŭ lângă altulŭ, și doriau, ca pentru totdéuna sĕ stea totŭ așa. Ei se iubiau tare, mai tare, ca cum póte sĕ iubéscă tata și mama pe copilulŭ lorŭ.

„Și totușĭ trebue sĕ ne despărțimŭ!“ dise tênĕrulŭ; „frate-tĕu ne urăsce. De aceea mĕ trimite cu solie atâtŭ de departe, peste nouĕ mărĭ și nouĕ țĕrĭ! Rĕmâĭ sănătósă scumpa mea mirésă, căcĭ a mea escĭ, și a mea vei și rĕmâné!“

Apoi se sărutară și tênĕra fată plângea și-i dede unŭ trandafirŭ. Mai înainte însĕ de a i'lŭ da, îlŭ sărutà atâtŭ de ferbinte și de dulce, încâtŭ flórea se deschise.

De-odată sburà înlăuntru miculŭ Fĕt-frumosŭ și-șĭ rădimà capulŭ de păreții cei moi și mirositorĭ. Ne băgatŭ în sémă fù martorŭ alŭ rĕmasului bunŭ și simțea, că trandafirulŭ a căpătatŭ loculŭ pe peptulŭ tênĕrului. O, cum i bătea acestuia inima! Fĕt-frumosŭ nu putea sĕ dórmă, așa bătea de tare.

Dér nu multă vreme stete trandafirulŭ pe peptulŭ sĕu; tênĕrulŭ 'lŭ luà, și pe când pribegea singurŭ prin pădurea întunecósă săruta flórea, și atâtŭ de desŭ și de tare, încâtŭ bietulŭ Fĕt-frumosŭ abia mai puté rĕsufla. Prin fóie simțea elŭ, cum ardeau buzele tênĕrului și trandafirulŭ însușĭ se deschise, ca și la radele cele mai călduróse ale sórelui.

Atuncĭ veni unŭ altŭ omŭ, întunecatŭ și mâniosŭ. Era fratele rĕutăciosŭ alŭ frumósei fete. Scóse unŭ cuțitŭ ascuțitŭ și lungŭ și pe când celălaltŭ săruta trandafirulŭ, i tăia capulŭ și-lŭ îngropà cu trupŭ cu totŭ în pămêntulŭ celŭ móle sub teiŭ.

„Acum e uitatŭ și dispărutŭ“, 'șĭ gândea rĕutăciosulŭ frate; „numai vine nicĭ-odată îndărătŭ. A făcutŭ o lungă călătoriă, se va dice, peste țĕrĭ și mărĭ și lesne șĭ-a pututŭ perde viéța. Elŭ nu se va întórce și pe mine nicĭ-odată nu va cuteza soru-mea sĕ mĕ întrebe“.

Apoi acoperi pămêntulŭ scormonitŭ cu frunde uscate și apoi se întórse acasă prin nóptea cea întunecósă. Dér elŭ nu se duse singurŭ, după cum credea; miculŭ Fĕt-frumosŭ îlŭ însoți. Elŭ ședea într'o fóie de teiŭ uscată și îndoită, care cădŭse în pĕrulŭ rĕutăciosului omŭ, când acesta săpase grópa. Și fiind-că acesta 'șĭ pusese apoi pălăria în capŭ, era așa

porului italianŭ de dovedile de interesŭ date Reginei Elisabeta în timbulŭ bólei sale şi sĕ-'i esprime sentimentele de gratitudine ale României pentru dovedile de amicala bunăvoinţă ce Italia i-a arătatŭ sub domnia Regelui Humbert, precum şi sub acea a ilustrului sĕu tată. In acestŭ momentŭ Regele Carolŭ se află în familia sa şi proiectele de călĕtoriă la Berlinŭ justificate de legăturile de strânsă rudeniă ce'lŭ légă familiei imperiale germane şi bunelorŭ relaţiunĭ ce esistă între cele douĕ ţĕrĭ. Ar fi de asemenea fórte naturalŭ, décă Regele Carolŭ ar trece pe la Viena şi s'ar opri ca sĕ facă visită Impĕratului Franciscŭ Iosifŭ, care a doveditŭ totdeuna cele mai bune sentimente pentru România şi familia regală.

— Diarulŭ din Parisŭ *„Figaro"* publică o telegramă din Bucurescĭ, în care se spune, că **Regele României** a datŭ ordinŭ representanţilorŭ sĕi din străinătate, de a da cea mai formală desminţire noutăţii, după care M. S. ar fi pe cale de a se asocia la **tripla alianţă.** Regele Carolŭ înţelege a rĕmânea în afară de orĭ-ce combinaţiunĭ diplomatice, orĭ care arŭ fi ele şi carĭ s'au făcutŭ de curêndŭ în Europa. Afacerile interne ale regatului suntŭ destulŭ de greu de condusŭ, fără ca guvernulŭ românŭ sĕ amestece încă dificultăţile din afară, complicaţiunilorŭ din năuntru. O politică, care ar împinge fiă spre tripla alianţă, fiă către înţelegerea franco-rusă, ar aduce disidenţe grave în Senatŭ şi în Cameră, în momentulŭ, în care Regele are trebuinţă de unirea tuturorŭ pentru a consolida constituţia şi a prepara o domniă liniştită succesorului sĕu. E adevĕratŭ, că Regele este rudă cu împĕratulŭ Germaniei, dér elŭ nu va lăsa sĕ fiă condusŭ în resoluţiunile pe carĭ va fi chiămatŭ sĕ le ia ulteriorŭ, decâtŭ de interesele României. Astfelŭ este în modŭ esactŭ situaţiunea, şi acum pacea pare a fi asigurată pentru momentŭ, nu e locŭ nicĭ de a anticipa negocierĭ în vedere de a angaja România fiă de o parte, fiă de alta, nicĭ de a crede într'unŭ dublu jocŭ din partea guvernului românŭ, care nu se ocupă actualmente decâtŭ de a perfecţiona armata, de a termina lucrările de apărare a Bucurescilorŭ, de a crea căi ferate şi de a îmbunătăţi instrucţiunea şi agricultura.

— Din incidentulŭ esceselorŭ **dela Pantheon** din *Roma*, a adresatŭ ministrulŭ francesŭ de culte Fallières, o circulară către prelaţii francesĭ, în care îi provoca sĕ numai dea voiă pelegrinilorŭ sĕ mérgă la Roma. O parte mare dintre prelaţĭ nu s'a conformatŭ ordinului ministrului de culte, ba archiepiscopulŭ din Aix, *Gouthe-Soulard*, a trimisŭ o scrisóre ministrului, scrisă în tonŭ fórte vehementŭ. In acéstă scrisóre se dice între altele: „Nu voiu corĕspunde provocărei D-Vóstre. Voiu face, aceia ce voiu voi în interesulŭ diecesei mele. Scrisórea D-Vóstră e de prisosŭ, D-ta porţĭ pe buze pacea, însĕ ura şi prigonirea în lucrările D-tale, pentru că fiica Satanei, francmasoneria, domnesce şi porunceşce". In urma acestei scrisorĭ vehemente, numitulŭ archiepiscopŭ, a fostŭ *datŭ în judecată*, în puterea legei din constituţia republicei din anulŭ 1875 şi în urma decretului din 11 Augustŭ 1848. Articululŭ primŭ alŭ acestui decretŭ prevede ca pedépsă, închisóre dela trei lunĭ până la cincĭ anĭ şi o pedépsă îe banĭ dela 300 până la 6000 francĭ pentru acei prelaţĭ, carĭ se opunŭ auctorităţii miniştrilorŭ. Gouthe-Soulard a fostŭ ridicatŭ în anulŭ 1886, din simplu preotŭ, la demnitatea de archiepiscopŭ.

SCIRILE DILEI.

— 12 (24) Octomvre.

Dela Seghedinŭ primimŭ scirea, că dlŭ *Dr. A. Mureşianu*, directorulŭ diarului nostru, cu ocasiunea re'ntórcerei dela Praga, a visitatŭ şi pe arestanţii nostri politicĭ, dlŭ *Ioanŭ Mucaveiu* şi *Traianu H. Popu*, pe carĭ i-a aflatŭ sănĕtoşĭ. Dlŭ Popu se va libera la 15 Noemvre n. c. Mâne se va re'ntórce şi dlŭ Mureşianu din călĕtoria sa. — Urămŭ bunŭ sositŭ!

***

Căsătoria moştenitorului tronului Românŭ. Telegramele din Berlinŭ comunică, că regele Carolŭ va sosi în sĕptĕmâna viitóre la Berlinŭ, ca sĕ se consulte în cestiunea planului de căsătoriă alŭ Principelui moştenitorŭ Ferdinandŭ cu ducesa Maria, fiica cea mai tîneră a ducelui de Edinburg. Se dice că acestŭ planŭ de căsătoriă a făcutŭ o impresiune plăcută asupra reginei şi reconvalescenţa ei sĕ póte atribui, în parte, acestui lucru. Foile din Berlinŭ ţinŭ cu tótă siguranţa, că moştenitorulŭ tronului românŭ va lua de soţiă pe ducesa Maria de Edinburg şi logodna lorŭ, dicŭ, — se va face în timpulŭ celŭ maĭ apropiatŭ.

***

Sf. Sinodŭ alŭ României 'şĭ va începe astădĭ în Bucurescĭ şedinţele sale în sesiunea de tómnă.

***

Studenţii în sciinţele politice şi administrative din Bucurescĭ vorŭ da în luna viitóre o representaţiă la teatrulŭ naţionalŭ, şi din produsulŭ ei se va face bustulŭ bĕtrânului artistŭ dramaticŭ Demetriade, care se va aşeda în foierulŭ teatrului naţionalŭ, ér restulŭ va servi pentru complectarea bibliotecei acelorŭ studenţĭ.

***

Sĕmĕnăturile de tómnă. După rapórtele oficiale sosite la ministeriu, sĕmănăturile de tómnă în tótă ţéra suntŭ fórte slabe şi nu promitŭ mai nimicŭ. Din causa secetei marĭ, în multe părţĭ grânele nicĭ n'au rĕsăritŭ, ér cele ce au rĕsăritŭ, s'au uscatŭ. — In România totŭ cam aşa stă tréba cu sĕmĕnăturile, recolta viilorŭ însĕ a fostŭ bună.

***

Reuniunea „Mariana" a învĕţătorilorŭ românĭ gr. cat. din jurulŭ Năsĕudului, îşĭ va ţiné adunarea generală la Năsĕudŭ în 5 Noemvre n. c., când se vorŭ publica statutele aprobate ale reuniunei şi se va tracta şi despre organisarea reuniunilorŭ filialĭ.

***

Delegaţiunea studenţilorŭ universitarĭ românĭ, grecĭ, bulgarĭ şi sêrbĭ, împreună cu drapelele lorŭ, s'au fotografatŭ la Bucurescĭ în atelierulŭ de pictură alŭ d-lui I. Niculescu.

***

Sculptorulŭ românŭ d. *George Vasilescu* din Craiova, care actualŭ se află în Veneţia, a fostŭ decoratŭ cu ordinulŭ de cavalerŭ alŭ Corónei României; totŭ odată regina Elisabeta a României a oferitŭ artistului unŭ splendidŭ acŭ cu numele sĕŭ încunjuratŭ de 19 briliante şi de coróna ţĕrii.

***

Abecedarŭ aprobatŭ. Ministrulŭ ungurescŭ de culte şi instrucţiune publică a aprobatŭ ca textŭ didacticŭ pentru scólele poporale „Noulŭ abecedarŭ ilustratŭ" partea I şi II de Dometiu Dogariu, precum şi „Conductorulŭ la aplicarea abecedarului", — amêndouĕ anunţate într'unulŭ din numeriĭ trecuţĭ ai fóiei nóstre.

***

Pictorulŭ românŭ d-lŭ *Mirea* fŭ numitŭ, până la concursŭ, directorŭ alŭ scólei de belearte din Bucurescĭ, în loculŭ rĕposatului Aman.

***

Admiralulŭ Gervais, cunoscutulŭ comandantŭ alŭ escadrei francese, care a visitatŭ portulŭ rusescŭ Kronstadt, a făcutŭ, după cum spune „Novoie Vremia" unŭ darŭ frumosŭ marelui duce Alexis, admiralulŭ generalŭ alŭ flotei rusescĭ. Darulŭ acesta constă dintr'unŭ vasŭ de argintŭ lucratŭ cu mare artă. Pe pedestalulŭ acestui obiectŭ de artă se află gravatŭ numele tuturorŭ corăbiilorŭ cuirasate din escadra francesă, care a visitatŭ portulŭ Kronstadt, precum şi numele tuturorŭ oficerilorŭ acestei escadre.

***

La scóla militară francesă din St. Cyr, după cum cetimŭ în „Bucarest", s'au anunţatŭ 3000 de candidaţĭ, dintre carĭ numai 451 au fostŭ admişĭ.

Preţulŭ bucatelorŭ. Nu ne-amŭ înşelatŭ când amŭ disŭ, că preţulŭ bucatelorŭ se va urca. Elŭ a şi începutŭ sĕ se urce şi va trebui de aicĭ înainte sĕ se urce şi mai tare, de-órece tóte acele cause, pe carĭ le-amŭ amintitŭ de altădată şi carĭ vorŭ trebui se pricĭnuéscă urcarea preţului bucatelorŭ, mai stau încă şi acum. Ba în ce privesce piéţa din Budapesta, s'a mai adausŭ încă şi împrejurarea, că în urma secetei îndelungate, a scădutŭ tare apa Dunărei şi navigaţiunea a începutŭ sĕ fiă împedecată. Imprejurarea acésta încă are sĕ contribue la urcarea preţului bucatelorŭ pe piéţa Budapestei. Apoi a sositŭ în timpulŭ din urmă scirea, că Rusia a opritŭ şi esportulŭ de ovĕsŭ de pe teritorulŭ ei şi în urma acésta numai decâtŭ ovĕsulŭ a începutŭ a se scumpi: propabilŭ, că şi preţulŭ lui se va mai urca în viitorŭ.

***

Testamentulŭ lui Boulanger. *„Le Gaulois"* publică textulŭ testamentului generalului Boulanger. Generalulŭ desmoştenindŭ pe cele douĕ fiice ale sale, lasă totŭ ce are verişórei sale Matilda Griffith, cu condiţia ca va sĕ îngrijască de mama lui câtŭ vn trăi. Afară de acésta, lasă diverse suvenirurĭ mai multorŭ prietinĭ, printre carĭ şi lui Rochefort. Celebrul calŭ negru *„Tunis"* e lăsatŭ dlui Louis Barbier. Boulanger mai anunţă în testamentulŭ sĕu, că 'şĭ arde tóte hârtiile politice.

***

Donaţiune de milióne. Preşedintele societăţii americane „Standard Oil Company" Rockenfeller a dăruitŭ 10 milióne de dolarĭ, pentru înfiinţarea unei universităţĭ la Chicago.

***

La esposiţia din Chicago, se dice, că se va construi unŭ turnŭ Eiffel înaltŭ de 1100 urme.

***

Congresulŭ viitorŭ alŭ socialistilorŭ germanĭ, se va ţiné în Berlin, unde se va instala de aicĭ înainte direcţiunea partidului socialŭ.

***

Musica orăşănéscă va da unŭ concertŭ astădĭ în sala hotetului „Centralŭ Nr. 1". Inceputulŭ la 8 óre séra.

„Românii şi Maghiarii."

Anvers, 6 (18) Octomvre 1891.

D-le Redactorŭ! Unŭ nou articulŭ a apărutŭ în diarulŭ neerlandezŭ d'aci, „Het Handelsblad van Antwerpen", în numĕrulŭ sĕu dela 3 Octomvre n., care trateză despre causa Românilorŭ din Transilvania şi Ungaria. Şoviniştii ungurĭ potŭ sĕ se vadă în elŭ ca

---

de întunerecŭ sub ea, încâtŭ Fĕt-frumosŭ tremura de frică şi de mâniă, din causa fără-delegei săvêrşite.

Abia în dorile dilei ajunse rĕutăciosulŭ bărbatŭ acasă. 'Şĭ lua pălăria josŭ şi se duse în odaia de culcare a sorei sale. Aicĭ zăcea culcată frumósa şi drăgălaşa fată şi visa despre elŭ, pe care'lŭ avea atâtŭ de dragŭ, şi despre care credea ea, că se află prin munţĭ şi pădurĭ. Rĕutăciosulŭ frate se plecà spre ea şi rîse cu batjocură după cum numai ucigă'lŭ tóca, póte rîde. Atuncĭ cădù frunda veştejită din pĕrulŭ sĕu pe plapomă, elŭ însă nu băga în sémă acésta şi se duse, pentru ca sĕ dórmă puţinŭ şi în órele de diminéţă.

Dér Fĕt-frumosŭ se strecurà din frunda veştejită, se vîrî în urechia fetei ce durmea, şi-i povesti, ca într'unŭ visŭ, uciderea înfricoşată, i descrise loculŭ unde l'a ucisŭ fratele ei şi unde i-a îngropatŭ cadavrulŭ, i povesti despre teiulŭ înfloritŭ, aprópe de loculŭ acela şi adăugà: Pentru ca tu sĕ nu credĭ dór, că e numai unŭ visŭ, aceea ce'ţĭ spunŭ eu, vei găsi o frundă veştejită pe patulŭ tĕu!" şi ea o şi găsi, când se deşteptà.

O, ce lacrămĭ amare vĕrsase şi nu putea sĕ încredinţeze nimenuia măhnirea ei. Feréstra fŭ deschisă diua întrégă, aşa încâtŭ Fĕt-frumosŭ putea merge uşorŭ în grădină la trandafirĭ, dér nu-lŭ lăsa inima sĕ părăséscă pe fata măhnită. In feréstra întâiu era unŭ trandafirŭ, ce înflorea la fiecare lună; într'unulŭ din aceştia se puse elŭ şi privea de acolo pe sĕrmana fată. Fratele ei venea de multe orĭ la ea în odaie; aci era veselŭ, aci supăratŭ, dér ea nu cuteza sĕ-i spună nimicŭ despre durerea inimei ei.

Indată ce se făcù nóptea se strecurà ea din casă, căutà în pădure loculŭ unde se afla teiulŭ, depărtà frundele de pe pămêntŭ, săpa şi aflà îndată pe celŭ omorîtŭ. Ea plânse cu amarŭ şi rugà pe bunulŭ Dumnedeu sĕ o ia şi pe ea câtŭ mai curêndŭ.

Bucurosŭ arŭ fi dusŭ cadavrulŭ la ea acasă, dér i era peste putinţă. Pentru aceea luà celŭ puţinŭ capulŭ lui palidŭ şi cu ochii închişĭ, sărutà gura lui cea rece, şi scutura ţĕrina din pĕrulŭ sĕu frumosŭ. „Acesta va fi alŭ meu!" dise ea şi după ce puse pe trupulŭ mortŭ érăşĭ pămêntŭ şi frunze, luà capulŭ şi o ramură mică de iasminŭ, care înflorea în pădurea, unde a fostŭ elŭ ucisŭ şi plecà apoi acasă.

Ajungêndŭ în odaia ei, luà rĕvarulŭ celŭ mai mare de florĭ, pe care-lŭ putuse afla.

In acesta puse capulŭ mortului, 'lŭ acoperi cu pămêntŭ şi sădi apoi în rĕvarŭ o ramură de iasminŭ.

„Rĕmasŭ bunŭ! Rĕmasŭ bunŭ!" şopti miculŭ Fĕt-frumosŭ. Elŭ numai putŭ suferi mai multŭ priveliscea acésta jalnică şi se duse în grădină la trandafirĭ. Dér aceştia se veştejiseră; de ramurile verdĭ mai atârnau numai nisce frunze îngălbinite.

„Ah, ce iute trece totŭ ce e frumosŭ şi bunŭ!" suspinà elŭ. In fine găsi unŭ trandafirŭ, pe care şi-lŭ alese de locuinţă, unde apoi locui de aci înainte între foile sale parfumate.

In fiecare diminéţă sburà elŭ la feréstra sĕrmanei fete şi acésta şedea încă lângă rĕvarŭ şi plângea. Lacrimile ei amare cădeau pe ramura de iasminŭ, şi cu câtŭ dênsa îngălbinea mai tare, cu atâtŭ ramura se făcea mai verde. Ramură după ramură crescea, mugurĭ micĭ albĭ înfloriră şi ea i acoperea cu sărutărĭ. Rĕutăciosulŭ frate o ocăra şi o întreba, că óre a înebunitŭ? Elŭ nu putea înţelege, că de ce plângea ea lângă rĕvarulŭ de florĭ. Elŭ nu scia, ce ochĭ suntŭ închişĭ aicĭ şi ce buze roşii s'au prefăcutŭ aicĭ în pămêntŭ. Ea 'şĭ plecà capulŭ asupra rĕvarului de florĭ şi miculŭ Fĕt-frumosŭ din trandafirŭ o găsi aţipindŭ. Atuncĭ se vîrî elŭ în urechia ei, 'i povesti despre séra din frundişŭ, despre parfumulŭ florilorŭ şi despre iubirea ielelorŭ. Ea visà atâtŭ de frumosŭ, şi pe când ea visa, i-se stinse viéţa. O mórte blândă o ajunse, ea era în cerŭ la elŭ, pe care'lŭ iubise.

Şi florile de iasminŭ 'şĭ deschiseră clopoţelele lorŭ marĭ şi albe; ele rĕspândeau unŭ mirosŭ dulce; altmintrelea nu o puteau deplânge pe mórtă.

Dér rĕutăciosului frate i plăcù iasminulŭ înfloritŭ, 'lŭ luà ca moştenire şi-lŭ puse în odaia sa de durmitŭ aprópe de patulŭ sĕu, fiind-că elŭ oferea o pri-

într'o oglindă. Vĕ rogŭ faceţi-i locŭ în colónele „Gazetei Transilvaniei“.

Articululŭ pórtă titlulŭ de mai susŭ şi este următorulŭ:

In anulŭ 1881, tocmai când trebuia sĕ se încépă a 5-a periodă electorală (dela fundarea dualismului) pentru parlamentulŭ ungurescŭ, alegĕtorii românĭ din Transilvania şi Ungaria se întruniră într'o conferenţă la Sibiiu pentru ca după serióse deliberărĭ sĕ stabiléscă şi sĕ determine conduita politică, ce ei vorŭ trebui sĕ urmeze în viitorŭ, avêndŭ în vedere starea lucrurilorŭ de pe atuncĭ.

La acéstă conferinţă Românii au hotărîtŭ, ca între alte postulate de interesŭ politicŭ, sĕ înscrie în programulŭ lorŭ şi următórele puncte:

1) Introducerea limbei române în districtele locuite de Românĭ atâtŭ în afacerile guvernamentale, câtŭ şi judiciare.

2) Numirea de funcţionarĭ românĭ în districtele locuite de Românĭ, séu chiar şi funcţionarĭ străinĭ, carĭ sĕ vorbéscă însĕ limba română şi sĕ cunóscă moravurile poporului românŭ; acestŭ sistemŭ nu este întrodusŭ şi celŭ, care se practică astădĭ, permite numirea de funcţionarĭ necunoscuţĭ de poporŭ şi carĭ ei înşişĭ nu cunoscŭ poporulŭ.

3) Revisuirea legei, carĭ asigură tuturorŭ naţionalităţilorŭ egală îndreptăţire şi asigurarea esecutărei în faptă a acestei legĭ.

Noi nu amintimŭ aicĭ decâtŭ punctele, ce au unŭ raportŭ directŭ cu mişcarea Românilorŭ în ceea ce privesce limba, celelalte fiindŭ pentru noi de mai puţinŭ interesŭ.

Din cele ce amŭ arătatŭ pănă aicĭ vedemŭ déră, că scopulŭ Românilorŭ este câtŭ se póte mai echitabilŭ şi mai justŭ. Ei voescŭ sĕ fiă şi sĕ rĕmână Românĭ. Voescŭ mai departe sĕ fie guvernaţĭ în propria lorŭ limbă şi pretindŭ, ca funcţionarii, pe carĭ ei îi plătescŭ cu banĭ ca sĕ le servéscă, sĕ vorbéscă celŭ puţinŭ românesce.

Pentru ca sĕ înţelegemŭ mai bine tóte aceste lucrurĭ, vomŭ mai aminti încă câteva acusaţiunĭ principale din Memoriulŭ studenţilorŭ românĭ.

Scopul Maghiarilorŭ este de a transforma Ungaria, unde ei nu formézâ decâtŭ 30 la sută din întréga populaţiune, într'unŭ statŭ naţionalŭ maghiarŭ.

Unŭ asemenea scopŭ însĕ nu se póte ajunge nicĭ-odată şi totulŭ ar îngriji fórte puţinŭ pe Românĭ, décă Maghiarii nu ar pune tóte mijlócele în jocŭ, pentru ale restrânge drepturile, făcêndu-i sĕ treacă ca unŭ elementŭ de disordine în statŭ pentru ca astfelŭ ei sĕ apară în stare de legitimă apărare.

Pe lângă tóte acestea, mai esistă în Transilvania o lege electorală fórte stricăciósă pentru Românĭ. Amŭ merge prea departe, décă amŭ esplica în acestŭ articolŭ întregulŭ sistemŭ ce se practica în acea ţéră; ajunge, décă vomŭ sci, ca pentru Maghiarĭ se vine unŭ deputatŭ totŭ dela 3—5000 de locuitorĭ în timpŭ ce pentru Românĭ abia la 50—60,000 de locuitorĭ se vine unŭ deputatŭ.

O asemenea stare de lucrurĭ într'atâtŭ a descuragiatŭ pe Românĭ, încâtŭ ei nu mai iau parte la viéţa politică publică şi parlamentulŭ din Budapesta se compune astădĭ numai din Maghiarĭ.

Atâtŭ în ceea ce privesce legea electorală.

Câtŭ pentru administraţiune, ea este îndreptată peste totŭ în contra Românilorŭ. Toţĭ funcţionarii guvernamentalĭ suntŭ duşmanĭ declaraţĭ ai naţiunei române. Şi décă aceştĭ funcţionarĭ cunoscŭ, orĭ nu limba poporului, cu care ei suntŭ şi vorŭ trebui sĕ fiă în atingere după intrarea lorŭ în funcţiune, acésta nu se mai întrébă. Una din principalele condiţiunĭ ce se recerŭ la ocuparea posturilorŭ guvernamentale este de a fi în contra Românilorŭ.

Limba maghiară este singura limbă oficială obligătóre chiar şi în comitatele acelea, unde nu suntŭ nicĭ două suflete carĭ o cunoscŭ. Suntŭ prin urmare sute de sate, unde primarulŭ nu înţelege nimicŭ din actele comunale şi trebue sĕ semneze orbesce totŭ acea ce-i presintă notarulŭ.

Dér astfelŭ de fapte cerŭ rĕsplată, căcĭ se calcă vĕditŭ în picióre celŭ mai nobilŭ dreptŭ alŭ unui poporŭ.

In Ungaria şi Transilvania justiţia séu judecătoria este de asemenea întrégă maghiară. Dela Szegedin şi Oradea Mare, până la frontiera orientală a Monarchiei locuescŭ 3 milióne de Românĭ. Printre aceştia suntŭ rĕspândiţĭ aprópe 600,000 de Maghiarĭ şi cam 240,000 de Germanĭ.

Toţĭ vorbescŭ românesce, însĕ între Românĭ şi Germanĭ nu se găsescŭ nicĭ 5000, carĭ vorbescŭ limba maghiară. Cu tóte acestea, maghiara este singura limbă care se întrebuinţézâ pe alocurea în justiţiă. Funcţionarii aşadéră nu cunoscŭ nicĭ limba, nicĭ moravurile poporului şi când se întêmplă, ca unŭ judecătorŭ sĕ scie vorbi româresce, lui i-se interdice de a face întrebuinţare de acéstă limbă în esecutarea funcţiunei sale.

Aşadéră judecătoria este pentru Românŭ mai scumpă ca pentru ceilalţĭ, căcĭ elŭ trebue sĕ plătéscă pentru traducerea actelorŭ şi adese-orĭ mai are sĕ plătéscă şi unŭ tălmaciu. Mai multŭ încă, mai înainte tóte actele dela tribunale erau redactate şi în românesce şi nemţesce, aşa încâtŭ astădĭ judecătorii nu mai suntŭ în stare sĕ citéscă archivele tribunalelorŭ lorŭ.

Oribilă situaţiune, de care noi Flamandii ne putemŭ da sémă mai bine ca orĭ cine, căcĭ noi încă amŭ trăitŭ o vreme, când procesulŭ unui condamnatŭ se pertracta într'o limbă, care lui îi era cu totului totŭ străină şi după aceea mai era încă întrebatŭ, fără nicĭ o ruşine décă nu cumva mai are ceva de adăogatŭ la apĕrarea lui.

Insĕ culmea absurdităţii, în tribunalele maghiare este acésta: conformŭ legilorŭ dela 1868, fiă-care are dreptulŭ sĕ se apere în limba sa maternă, însĕ judecătorii, nefiindŭ obligaţĭ de a cunósce limba poporului, care le cere justiţiă, trebue, ca unŭ interpretŭ sĕ traducă apĕrarea.

Nu-i aşa, că *o asemenea situaţiune este o ruşine pentru secolulŭ alŭ XIX?* Câţĭ nenorociţĭ de Românĭ n'au suferitŭ póte în temniţe, din causă, că nu cunosceau limba judecătorilorŭ, pe carĭ ei îi plătescŭ din punga lorŭ!

Amŭ puté adauge încă multe asemenea esemple, dér ne-amŭ duce prea departe. Mai adăugămŭ numai, că Românulŭ trebue sĕ considere justiţia ţĕrei sale ca o *instituţiune duşmană lui*

Unŭ altŭ tĕrêmŭ, unde Maghiarii prigonescŭ limba română este *şcóla*.

Cu tóte, că legea din 1868 dispune, ca statulŭ sĕ fundeze pe spesele sale şcóle, în carĭ Românii, Germanii şi Slavii sĕ-şĭ pótă face studiile în *limba maternă*, asemenea şcóle nu numai că nu esistă, dér s'au maghiarisatŭ şi acelea, carĭ esistau înainte de aducerea acestei legĭ, astfelŭ că în multe gimnasii, 70, 80, şi chiar 90% din elevĭ suntŭ siliţĭ sĕ-şĭ facă studiile într'o limbă care le este străină.

Nu sŭ mai mulţĭ, decâtŭ doi anĭ, de când gimnasiulŭ românŭ din Beiuşŭ a trebuitŭ sĕ priméscă ca limbă de propunere limba maghiară şi unui altŭ gimnasiu românescŭ, din Năsĕudŭ, i-se pregătesce aceeaşĭ sórte.

Ba guvernulŭ ungurescŭ merge atâtŭ de departe, încâtŭ opresce pe Românĭ de a-şĭ înfiinţa şcóle chiar din proprii lorŭ banĭ.

Ceea ce încoronézâ însĕ acéstă operă, este legea votată de curêndŭ de camerile maghiare şi pe basa căreia în fiăcare comună se va înfiinţa câte unŭ asilŭ de copiĭ, în care părinţii vorŭ fi siliţĭ sĕ-şĭ trimită pe fiiĭ lorŭ dela etatea de 3 anĭ. Acolo crescerea lorŭ va fi, se'nţelege de sine, cu desĕvêrşire maghiară.

Aceştĭ nenorociţĭ copii vorŭ învĕţa de a vorbi, a ceti şi a se ruga într'o limbă străină. Ei vorŭ deveni marĭ, fără sĕ scie, că suntŭ Românĭ, străinĭ cu totulŭ de limba strămoşilorŭ şi odată întorşĭ la vatra părintéscă, bieţii părinţĭ nu vorŭ mai audi, decâtŭ cuvinte străine din gura fiilorŭ lorŭ.

Prin urmare, *Maghiarii rupŭ legăturile de sânge, carĭ unescŭ pe părinţĭ cu fiiĭ lorŭ.* In locŭ de a forma patrioţĭ convinşĭ din tinerii românĭ încredinţaţĭ lorŭ, ei crescŭ şi pregtăescŭ din ei o generaţiă, a cărei inimă nu se va încăldi nicĭ-odată de patriotismulŭ adevĕratŭ şi nicĭ de vre-o mândriă naţională şi care nu va aparţiné nicĭ unuia, nicĭ celeilalte rasse. Acéstă generaţiune va fi condamnată sĕ trăiéscă totŭ-déuna într'o stare de inferioritate alăturea de celelalte popóre.

Asemenea mĕsurĭ suntŭ barbare şi nevrednice de unŭ poporŭ liberŭ;

Maghiarilorŭ!! voi comiteţĭ o crimă, voi omorîţĭ unŭ poporŭ.

Din esemplele citate, luate din Memoriulŭ studenţilorŭ românĭ, îşĭ póte cineva închipui starea desperată a acestui poporŭ, care se vede *lipsitŭ de drepturile sale în propria sa ţéră.* Drumulŭ spre desvoltarea intelectuală superióră îi stă închisŭ, căcĭ limba maghiară îlŭ ţine încătuşatŭ în locŭ şi acéstă împrejurare face, ca sciinţele şi artele frumóse sĕ nu pótă pĕtrunde pănă în poporŭ.

Lupta Românilorŭ din Transilvania şi Ungaria pentru a se elibera de dominaţiunea maghiară este decĭ o luptă sfântă şi *Flamandiĭ*, carĭ luptă mai bine de 60 de anĭ pentru esistenţa şi drepturile lorŭ; *vorŭ simţi de sigurŭ bătêndu-le inima de afecţiune pentru aceştĭ fraţĭ prigoniţĭ!!*

Unŭ altŭ articolŭ, ce a mai apărutŭ în acéstă fóiă acum câteva dile şi care amintesce ceva şi despre rĕspunsulŭ renegatului Moldovan Gergely şi alŭ studenţilorŭ maghiarĭ, îlŭ voiu aduce la cuoscinţa publicului românŭ peste câteva dile.

Săceleanulŭ.

Din parlamentulŭ austriacŭ.

In şedinţa parlamentului din Viena din 22 Octomvre, au vorbitŭ mai cu sémă deputaţii tinerilorŭ Cehĭ.

Deputatulŭ *Dyk*, dice, noi vomŭ aştepta în linisce, că óre guvernulŭ va cuteza, se aducă pe poporulŭ boemŭ la desperare. Noi ne facemŭ preparativele nóstre.

Apoi vorbi următórele deputatulŭ **Sokol**: Slavii le servescŭ Germanilorŭ ca bucate pentru mâncare. Austro-Ungaria e bolnavă. *Ambele jumătăţĭ ale monarchiei suntŭ într'o crisă periculósă, fiind-că slavismulŭ e asupritŭ.* Dovadă a acestei asuprirĭ suntŭ banenotele. In partea unguréscă se dice, că nu vrea sĕ

---

velisce frumósă şi mirosulŭ sĕu era dulce şi plăcutŭ. Miculŭ Fĕt-frumosŭ 'lŭ urmà şi sburà din flóre în flóre. In fie-care locuia câte unŭ sufletŭ micŭ şi acestuia i povestia despre tênĕrulŭ ucisŭ, alŭ cărui capŭ e acum pămêntŭ sub pămêntŭ, povestea despre rĕutăciosulŭ frate şi despre sĕrmana lui soră.

„Scimŭ!“ dicea fiecare sufletŭ din flóre, „scimŭ. N'am crescutŭ noi din ochii şi buzele celui ucisŭ?“ Şi apoi dedeau din capŭ în chipŭ fórte ciudatŭ.

Fĕt-frumosŭ din trandafirŭ nu putea înţelege liniştea lorŭ părută şi sburà afară la albine, carĭ adunau miere, le povesti istoria despre fratele celŭ rĕu şi albinele însciinţară pe regina lorŭ despre acésta, care şi porunci, ca tote a doua di diminéţa sĕ omóre pe ucigaşulŭ.

Totuşĭ în nóptea premergĕtóre, era cea dintâiu nópte după mórtea sorei, pe când fratele durmea în patulŭ sĕu de lângă iasminulŭ mirositorŭ, se deschise fiecare flóre. Nevĕdute, dér cu lăncĭ otrăvitóre sburară sufletele din florĭ, se aşedară întâiu lângă urechiă şi-i povestiră visurĭ urîte şi apoi sburară pe dinaintea buzelorŭ sale şi-i impunseră limba cu lăncile lorŭ otrăviciose. „Acum am rĕsbunatŭ pe celŭ mortŭ!“ diseră ele şi se retraseră în clopoţelele albe ale iasminului.

Când se crepà de diuă, şi când feréstra fù repede smâncită, se repedi prin ea Fĕt-frumosŭ din trandafirŭ cu regina albinelorŭ şi cu unŭ roiu de albine, pentru ca sĕ lŭ omóre.

Dér deja era mortŭ. Jurŭ împrejurulŭ patului sĕu şedeau ómenĭ, carĭ diceau: „Mirosulŭ iasminului l'a omorîtŭ!“

Acum înţelese Fĕt-frumosŭ din trandafirŭ rĕsbunarea florilorŭ şi-i istorìsi reginei albinelorŭ, şi ea bîzăia cu roiulŭ întregŭ de albine în jurulŭ rĕvarului de florĭ. Nu puteai sĕ desparţĭ pe albinele de lângă elŭ.

Atuncĭ unŭ bărbatŭ luà rĕvarulŭ, dér o albină 'lŭ împunse în mână, încâtŭ i cădù rĕvarulŭ la pămêntŭ şi se sparse.

Atuncĭ vĕdură capulŭ palidŭ alŭ mortului şi băgară în sémă, că mortulŭ din patŭ este unŭ ucigaşŭ.

Ér regina albinelorŭ bîzăia în aerŭ şi cânta despre rĕsbunarea florilorŭ şi despre Fĕt-frumosŭ din trandafirŭ şi că *şi sub frunda cea mai mică locuesce cineva, care póte sĕ povestéscă orĭ ce faptă nelegiuită şi sĕ o rĕsbune!*

Corneliu Scurtu.

Din bĕtrânĭ.

(Baladă.)

Poivale, Poivale
Trece-mĕ cea vale
La cea casă mare
In cea şedĕtóre
De nouĕ feciόre,
Nouĕ ângerei
Dece cu-ai gazdei.
Frundă verde'n trei
Ficuţa gazdei
Pe firŭ ce fira
Totŭ îşĭ lăcrîma,
Mă-sa o'ntrebà:
„Fiică, fiica mea
Pe firŭ ce firezĭ
De ce-ţĭ lăcrîmezĭ?

Fiica'şĭ cuvênta:
— „Maică, maica mea,
Cum n'oiu lăcrîma
Şi n'oiu suspina,
Că sciu c'am avutŭ
Unŭ drăguţŭ în satŭ
Şi s'a însuratŭ,
Pe min' m'a lăsatŭ!“

Măsa-şĭ cuvênta:
„Lasă-lŭ fiica mea,
Că elŭ te-a iubitŭ
Câtŭ a preţuitŭ
Şi elŭ te-a lăsatŭ,
Că-i unŭ blăstĕmatŭ;
Blăstĕmatŭ sĕ fiă
De-amu în veciă.“

— „O! măicuţa mea
Nu mi-lŭ blăstĕma:
Multe-sŭ stele'n cerŭ,
Nicĭ una ca elŭ.
Că pĕruţulŭ lui
Péna corbului,
Musteciόra lui
Spiculŭ grâului,
Sprîncenele lui
Pénă de graurŭ
Suflată'n aurŭ,
Obrăzaşulŭ lui
Zarea sόrelui,

se scie despre acestŭ statŭ, nicĭ despre Germanĭ; în partea germană se ḑice, că nu vrea sĕ scie nimicŭ despre Maghiarĭ; în ambele părţĭ se ḑice însĕ, că nu vrea sĕ scie nimicŭ despre Slavii din monarchiă şi totuşĭ au acestia majoritatea. Cu maghiarisarea şi cu germanisarea forţată se aduce statulŭ la peire. Ce e dreptŭ, Maghiarii nu vorŭ ajunge la nimicŭ, dér Nemţii au mai multe prospecte, fiind-că nu li se póte denega capacitatea.

După aceea vorbi deputatulŭ **Vasaty** *în contra alianţei germano-austriace şi pentru Rusia.* Elŭ ḑise: oficiulŭ esternŭ voesce se ţină în secretŭ acţiunile sale şi sĕ fiă tractatŭ ca unŭ *noli me tangere*, scie întocmì astfelŭ delegaţiunile, ca sĕ mérgă tóte după placulŭ lorŭ. Noi n'avemŭ delocŭ lipsă de o urcare a bugetului militarŭ, căcĭ noi n'avemŭ nimicŭ de cuceritŭ şi n'avemŭ pe nimenea sĕ'lŭ apărămŭ. Dór nu vomŭ voi sĕ recucerimŭ Italia séu Silesia. Şi din ce parte ne tememŭ de vr'unŭ atacŭ? De sigurŭ, că dela nordŭ şi dela sudŭ nu va veni, va se ḑică nu ne rĕmâne alta decâtŭ înfricoşata Rusia. (Ilaritate pe băncile Cehilorŭ). Unŭ atacŭ alŭ Rusiei asupra Austro-Ungariei este însĕ în contra istoriei. Rusia a mântuitŭ pe Austria în anulŭ 1848 şi de sigurŭ, că dela noi nu va cere, ca sĕ-şĭ lărgéscă teritorulŭ, acésta o dovedesce autoritatea guvernului principelui Bismark şi acésta o dovedesce şi iubirea de pace a Ţarului, care e în generalŭ cunoscută. Singurulŭ motivŭ pentru pregătirile nóstre militare zace în tratatulŭ nostru cu Germania, în care ne-amŭ luatŭ datorinţa, ca în casulŭ unui rĕsboiŭ franco-germanŭ eventualŭ, sĕ atăcămŭ pe Rusia cu întréga nóstră forţă, şi ca prin acésta Germania se rĕmână în posesiunea Alsaţiei şi Lotaringiei. Aşadéră pentru egoismulŭ germanŭ sĕ ne ruinămŭ puterile nóstre financiare? Austro-Ungaria trebue sĕ fiă pregătită în contra vecinului şi rivalului ei istoricŭ celŭ mai periculosŭ. Trebue sĕ fiă pregătită, deşi e o mare putere de rangulŭ alŭ doilea, trebue sĕ fiă înarmată cu banii Slavilorŭ, deşi se scie, că simpatiile poporaţiunei slave nu se află pe partea politicei esterne, nu se află pe partea triplei alianţe. Maioritatea popórelorŭ nóstre este slavă. In jumĕtatea cealaltă a monarchiei e totŭ asemenea, şi acolo se vorbesce *limba maghiară.* Alianţa triplă nu este pentru Austria păgubitóre numai din punctŭ de vedere financiarŭ, ci e periculósă şi din punctŭ de vedere politicŭ. Germanii suntŭ nerecunoscătorĭ. Sĕ-şĭ aducă cineva aminte numai de nerecunoscinţa Germaniei faţă de Rusia. Fără favorulŭ diplomaţiei rusescĭ, fără observarea neutralităţii rusescĭ, nu s'ar fi proclamatŭ nicĭ odată unŭ imperiu germanŭ. La congresulŭ dela Berlinŭ a urmatŭ recunoscinţa Germaniei, unde Bismarck a adusŭ pe Rusia în minoritate şi 'i-a răpitŭ tóte favorurile marelui ei rĕsboiŭ. Germania numai prin Rusia a ajunsŭ la o mărire, la care nu se aştepta, şi cancelarulŭ germanŭ putù fórte uşorŭ ḑice: „Noi Germanii nu ne tememŭ de altcineva, decâtŭ de Dumneḑeu!“ Oratorulŭ aminti afacerea Schnaebele, în care îngâmfata Germaniă nu a ţinutŭ dispoziţiunile asupra paşapórtelorŭ, stipulate în pacea dela Francfurtŭ.

Dela incidentulŭ acesta încóce, s'a ridicatŭ Francia în modŭ colosalŭ, şi după ce Francia şi Rusia şĭ-au datŭ mâna la Kronstadt, imediatŭ Germania a şi ridicatŭ mĕsurile de rigóre asupra paşapórtelorŭ dela graniţa franceză. Acesta e unŭ semnŭ, că acum în Germania se mai recunósce şi alte marĭ puterĭ afară de Dumneḑeu, şi e de speratŭ, că arborii Germanĭ acum nu maĭ crescŭ până la cerŭ, şi că nu trebue sĕ se mai asuprésca totŭ ce este slavŭ. Poporulŭ boemŭ, e în clarŭ, că motivulŭ pactului dela Viena se póte căuta în politica esternă şi mai cu sémă în Germania, şi prin urmare este lămuritŭ lucrulŭ, că simpatiile Cehilorŭ nu se îndrépta în acolo, ci se îndréptă spre alianţa ruso-francesă. Simpatiile nu se vorŭ înăbuşi prin silinţele poliţiei, ci din contră se vorŭ promova.

Oratorulŭ polemiséză apoi în contra vorbirei deputatului Plener şi se jelui, că din incidentulŭ visitei împĕratului în Reichenberg, s'a vorbitŭ numai nemţesce, pe când alocuţiunile şi rĕspunsurile în Praga au fostŭ în amêndouĕ limbile.

Plener (întrerupêndu-lŭ): *Limba împĕratului este cea germană.*

Vasaty: Texturile au fostŭ făcute de guvernŭ.

Plener: Impĕratulŭ le-a primitŭ.

Yasaty (continuândŭ) ḑise, ca ministrulŭ preşedinte sĕ se gândéscă, că *firulŭ răbdărei poporului cehicŭ se póte rupe* şi dênsulŭ se va vedé fără de veste în faţa unui parlamentŭ trunchiatŭ.“

Camera decide apoi sĕ între în desbaterile speciale.

Din Banatŭ.

— 6 Octomvre v. 1891.

Domnule Redactorŭ! In călĕtoria mea prin Banatŭ, mi-s'a datŭ prilejŭ sĕ iau parte în 14 şi 15 Sept v. la o sĕrbătóre românéscă dintre cele mai frumóse în opidulŭ *Banatŭ-Comloşŭ.*

Acéstă puternică şi frumósă comună românéscă e situată pe câmpia mănósă a comitatului Torontalŭ, aprópe de oraşulŭ sêrbescŭ Chichinda mare şi de orăşelulŭ nemţescŭ Jombolea.

In cea mai estremă margine rĕsăriténă a ţĕrii locuite de fiiĭ lui Traianŭ, aceştĭ Românĭ, încunjuraţĭ de tóte părţile de Nemţĭ, Sêrbĭ şi Ungurĭ, stau ca într'o insulă în mijloculŭ elementelorŭ străine. Dér valurile acestorŭ elemente ameninţătóre se isbescŭ înzadarŭ de ţĕrmurii stâncoşĭ ai insulei, căcĭ Comloşenii, ca Românĭ bunĭ, cu sêmţĕmêntŭ naţionalŭ pururea tînĕrŭ, sciu că facŭ parte din neamulŭ ce se'ntinde dela „Nistru păn' la Tisa“ şi nu se lasă a fi cutropiţĭ.

Ei suntŭ în cea mai mare parte de origine din Ardealŭ şi Muntenia. Ómenĭ înalţĭ, viguroşĭ şi toţĭ bruneţĭ, încâtŭ îţĭ face plăcere sĕ privescĭ la ei. Se ocupă cu agricultura, şi acestŭ ramŭ alŭ economiei, — pe acărui terêmŭ suntŭ fórte înaintaţĭ, — este aşadicêndŭ uniculŭ lorŭ mijlocŭ de traiu. Imprejurarea acésta însĕ pe mine nu mĕ prea îmbucură, căcĭ póte sĕ vină unŭ anŭ doi rĕi şi sĕrăcia este aci. De aceea mĭ-ar plăcé, ca pe unii dintre ei sĕ-i aflu ocupându-se şi cu altŭ ramŭ alŭ economiei. De-altmintrelea ei suntŭ în stare materială bună, graţiă pĕmêntului roditorŭ şi bine-cultivatŭ.

Dóuĕ lucrurĭ însĕ mi-au plăcutŭ mai tare: că suntŭ rîvnitorĭ spre învĕţătură şi că suntŭ religioşĭ. Aceste douĕ lucrurĭ la dênşii miergŭ mână 'n mână. Suntŭ deşteptĭ şi înţelegŭ bine constituţionalismulŭ şi folósele lui. Ei înşişĭ îşĭ diregŭ afacerile lorŭ comunale, bisericescĭ şi politice deopotrivă. Funcţionarii lorŭ suntŭ Românĭ, ómenĭ aleşĭ şi cu inimă pentru neamulŭ din care s'au născutŭ.

Contrarŭ aşteptărilorŭ mele însĕ a trebuitŭ sĕ constatŭ, că portulŭ Comloşenilorŭ şi-a pierdutŭ din originalitatea-i ardelenéscă şi muntenéscă. Prin ce taină aceştĭ Românĭ descedenţĭ din fundulŭ Românimei şi-au schimbatŭ portulŭ originalŭ românescŭ, înlocuindŭ cătrinţa şi opincile, cu rochii şi cu cisme, — nu înţelegŭ. Destulŭ, că acestŭ lucru m'a uimitŭ fórte şi regretŭ acéstă fasă, prin care au trecutŭ. In schimbŭ însĕ amŭ avutŭ mângăierea a mĕ mândrì cu limba, ce o vorbescŭ. Acésta e conservată în tótă curăţenia ei românéscă, aşa cum au adus'o cu sine, căcĭ vorbescŭ întocmai ca Ardelenii şi Muntenii. In privinţa acésta, ei se deosebescŭ de ceialalţĭ fraţĭ Românĭ bănăţenĭ, carĭ multŭ puţinŭ s'aŭ lăsatŭ a fi influinţaţĭ de nuanţe străine, cu deosebire în accente. Vorba românéscă a bravilorŭ Comloşenĭ este o dovadă strălucită, câtŭ de multŭ îşĭ preţuesce Românulŭ limba şi câtŭ de conservativŭ este elŭ în acéstă privinţă.

Unŭ lucru de natura acestuia, orĭ póte chiar mai admirabilŭ, am mai întîmpinatŭ într'o comună românéscă din Banatŭ, — în *Satu-Nou* (Réva-Ujfalu*) aprópe de Panciova.

Ca în trécătŭ amintescŭ, că şi Românii acestei comune — cu escepţiunea celorŭ băstinaşĭ — suntŭ colonisaţĭ din diferite provincii române: din Ardealŭ, din Crişana şi din Muntenia. Toţĭ aceştia şi-au conservatŭ limba provincială adusă cu dênşii, cu unŭ scrupulŭ, ce te pune în uimire. Conservatismulŭ în cestiune de limbă la Românii din Satu-Nou e atâtŭ de amirabilŭ, încâtŭ şi până astăḑĭ Ardelenii, apoi Crişenii şi aşa mai departe, fiă-'şĭ carĭ vorbescŭ în felulŭ lorŭ, cum amŭ ḑice, în dialectulŭ provinciilorŭ de unde au venitŭ, — dér într'unŭ modŭ atâtŭ de marcantŭ, încâtŭ într'o stradă audĭ vorbindu-se ardelenesce, în cealaltă crişănesce, ér dincolo muntenesce orĭ bănăţenesce, după cum s'au aşeḑatŭ alcătuindŭ strade — de o parţe unii, de cealaltă parte alţii.

Revenindŭ la Comloşenĭ, trebue sĕ mai adaugŭ, că casele lorŭ suntŭ acoperite cele mai multe cu trestiă, dér suntŭ înalte şi frumóse, luminóse şi sĕnătóse. Curăţenia e exemplară, ceea-ce face onóre femeilorŭ lorŭ. Mi-s'a spusŭ, că femeile suntŭ bune gospodăriţe şi sciu ferbe mâncărĭ gustóse, despre ceea ce dealtmintrelea, în parte, eu însu-mĭ m'am convinsŭ, mulţămită ospitalităţii lorŭ românescĭ.

*

Incă înainte cu o sută de anĭ, Comloşenii, credincioşĭ fii ai bisericei române ortodocse, şĭ-au ridicatŭ în loculŭ de frunte, în piéţă, o biserică frumósă, care ar puté sluji chiar şi unui oraşŭ.

Provĕḑută cu clopote armoniόse, ea a fostŭ timpŭ de unŭ vécŭ celŭ mai scumpŭ odorŭ alŭ credincioşilorŭ, carĭ înălţau la altarulŭ Domnului rugăciunĭ cucernice pentru bunăstarea şi propăşirea lorŭ şi a naţiunei lorŭ, preamărindŭ în acelaşĭ timpŭ puterea şi îndurarea dumneḑeéscă. De atuncĭ însĕ şi până astăḑĭ clădirea a înduratŭ multe loviturĭ stri-

*) Acéstă comună se numea „în limba statului“ *Bánát*-Ujfalu şi numai de vr'o 5 anĭ i-s'a schimbatŭ numele în urma unei ordinaţiunĭ a ministrului ungurescŭ, în *Réva*-Ujfalu. Prin acestŭ botezŭ a trecutŭ şi Banat-Comloşulŭ, care nu se mai numesce în „limba oficiósă“ *Bánát*-Komlos, cum se numea acum vr'o 5 anĭ, ci *Nagy* Komlos (Comloşulŭ-mare). Pricina acestei schimbărĭ zace în rîvna maghiarisării şi în utopia „ideii de statŭ maghiarŭ“, care nu póte suferì nicĭ măcarŭ amintirea, că a esistatŭ odată şi unŭ Banatŭ. Totŭ atuncĭ s'au mai batjocuritŭ şi alte nenumĕrate comune nemaghiare din Torontalŭ, maghiarisându-li cumplitŭ numele. Aşa de pildă, din *Uzdinŭ*, comună curatŭ românéscă, au făcutŭ *Ozora*, din *Ovcea* — *Báránnyos*, din *Debeleacea* au făcutŭ *Torontál-Vásárhely* etc.

Gurişóra lui
Mierea stupului,
Ochişorii lui
Blaga cerului —
Luceferĭ de nópte,
Dóuĕ mure cópte,
Cópte la pĕmêntŭ
Ne-ajunse de vêntŭ,
Cópte la rĕcóre
Ne-ajunse de sóre!“

Auḑită în *Betfia.* Koivary.

Impĕratulŭ şi şórecii.

A fostŭ ce-o fostŭ, că de n'ar fi fostŭ, nu s'ar povesti:

A fostŭ odată unŭ împĕratŭ tare mĕreţŭ şi puternicŭ. Elŭ ar fi vrutŭ sĕ trăiécă în vecĭ şi de aceea chiămà odată pe diavolulŭ şi-i ḑise: Vino, drace, de-mĭ ajută şi eu îţĭ voiu da totŭ ce vei cere dela mine.

Şi în adevĕrŭ, diavolulŭ venì şi-lŭ întrebà: Spune-mĭ, ce vréi tu sĕ-ţĭ facŭ eu ţie? Er împĕratulŭ rĕspunse: Eu vréu o viéţă lungă-lungă! Ce sĕ-ţĭ dau, sĕ-mĭ ajuţĭ sĕ trăescŭ multŭ? Er diavolulŭ îi ḑise: „Bine-i, omóră-ţĭ pruncolŭ tĕu şi-mĭ dă mie trupulŭ lui.“

Şi împĕratulŭ făgăduì diavolului acésta şi peste câteva ḑile lăsà sĕ i-se ucidă pruncolŭ.

Când venì deavolulŭ sĕ ducă trupulŭ băiatului, îlŭ întrebà împĕratulŭ: Aşa-déră câţĭ anĭ voiu mai trăì? Er diavolulŭ rĕspunse: vei mai trăì ḑece anĭ. Ḑicêndŭ acestea diavolulŭ sĕ duse şi luà cu sine trupulŭ copilului de împĕratŭ.

După-ce se împliniră ḑece anĭ chiămà érŭ împĕratulŭ pe diavolulŭ şi-i ḑise: Vino, drace, de-mĭ ajută. Şi venì draculŭ éră şi-lŭ întrebà: ce voescĭ împĕrate? Er împĕratulŭ rĕspunse: „Ce sĕ-ţĭ dau ca sĕ mijlocescĭ sĕ trăescŭ multŭ?“ Er diavolulŭ rĕspunse: Omóră pe fiulŭ tĕu alŭ doilea şi-mĭ dă trupulŭ lui mie. Impĕratulŭ făgăduì şi numai decâtŭ lăsà de-i uciseră pe copilulŭ lui alŭ doilea şi dândŭ trupulŭ diavolului îlŭ întrebà: Câtă vreme voiu mai trăì dară? — Vei mai trăì ḑece anĭ rĕspunse diavolulŭ depărtându-se cu corpulŭ copilului de împĕratŭ.

Trecură şi aceştĭ ḑece anĭ şi ér chiămà împĕratulŭ pe diavolulŭ într'ajutorŭ ḑicêndŭ: Vino de-mĭ ajutá, o drace! Şi mamonulŭ venì şi-lŭ întrebà: Ce mai vréi? Er împĕratulŭ rĕspunse: Ce sĕ-ţĭ mai dau, ca sĕ facĭ tu ceva, sĕ-mĭ mai lungescĭ viéţa? La care întrebare mamonulŭ rĕspunse: ce şi mai întrebĭ, că scii tu bine! Omóră-ţĭ copilulŭ alŭ treilea şi-mĭ dă drupulŭ lui mie. Şi împĕratulŭ porunci de se ucise copilulŭ lui alŭ treilea ér corpulŭ îlŭ dete mamonului întrebându-lŭ: Câţĭ anĭ voiu mai trăì? Er diavolulŭ rĕspunse „ḑece“ şi se cam mai duse cu trupulŭ copilului.

Trecură şi acei ḑece anĭ, apoi lăsà împĕratulŭ de se ucise fiiulŭ lui alŭ patrulea, la alţĭ ḑece anĭ alŭ cincelea şi totŭ aşa până la alŭ şeptelea, uciḑêndŭ adecă totŭ la ḑece anĭ câte unŭ feciorŭ şi dândŭ mamonului ca sĕ-i lungéscă firulŭ vieţii.

Când poruncise de se ucise şi fiulŭ alŭ şeptelea, se mânià Dumneḑeu sfântulŭ şi pedepsi nu numai pe împĕratŭ, ci şi pe toţĭ ómenii, carĭ suferiră o fărădelege ca aceea, ca sĕ-şĭ omóre elŭ fiiĭ, numai ca sĕ şĭ lungéscă firulŭ vieţii. Unŭ anŭ deplinŭ nu căḑù nicĭ o picătură de plóiă din cerŭ şi sórele era atâtŭ de înfocatŭ, câtŭ se vestejiră toţĭ pomii, tóte bunurile şi ierburile. Acum bieţii ómenĭ nu aveau ce sĕ mănânce, căcĭ nu mai crescea nicĭ o bucată pe câmpurĭ; vitele încă nu aflau nutreţŭ şi mureau cu ḑecile şi cu sutele pe óră şi ceasŭ; pomii nu ne mai făcură póme Chiar şórecii fură siliţĭ a eşi din pĕmêntŭ şi cu sutele şi cu miile năvăliră în palatele cele de aurŭ ale împĕratului şi prinseră a róde din trupulŭ aceluia. Impĕratulŭ fugì dintr'o odaie într'alta, dér şórecii totŭ după elŭ, ameninţândŭ sĕ-lŭ mănânce de viu. Atuncĭ se urcà împĕratulŭ pe unŭ munte înaltŭ, dér şórecii nu-lŭ lăsară în pace, alergară după elŭ şi-lŭ mâncară de viu până nu mai rĕmare nimicŭ, nicĭ unŭ firŭ de pĕrŭ, nicĭ unŭ osŭ măcarŭ.

După aceea începù ér ceriulŭ sĕ slobódă plóia sa, şi îndată se adăpară câmpurile şi pădurile şi înverḑiră, ér ómenii avură éră póme şi bucate, ér animalele ierburĭ şi buruiene.

tr. de **I. Popŭ Reteganulŭ.**

căcióse ale vremii, încâtŭ în timpulŭ din urmă ea nu mai corĕspundea aşteptărilorŭ înaintate ale poporenilorŭ, şi într'unŭ césŭ bunŭ, aceştia hotărîră sĕ o îmbrace într'unŭ vesmêntŭ nou şi pe din afară şi pe din lăuntru.

Acestŭ lucru l'a sĕvêrşitŭ cu o adevĕrată măiestriă pictorulŭ românŭ, d-lŭ *Filipŭ Mateiu*, căruia trebue sĕ-i recunóscemŭ dibăcia penelului.

Şi fiind-că înainte cu o sută de anĭ biserica nu a fostŭ sfinţită de unŭ episcopŭ, cum prescriă legea, credincioşii dorindŭ pe de o parte a purta, pe de altă parte a potenţa solemnitatea serbărilorŭ reîntrării în biserica renovată, au învitatŭ pe P. S. Sa părintele episcopŭ diecesanŭ, *Ioanŭ Meţianu* alŭ Aradului, ca sĕ o sfinţéscă.

Sosirea Prea-Sânţitului Episcopŭ se aştepta cu nerăbdare. O lume imensă, îmbrăcată în vesminte de sĕrbătóre, circula pe stradele, prin carĭ avea sĕ trécă Inaltulŭ óspe, ér la hotarĕle comunei fŭ aşteptatŭ de o altă mulţime de poporŭ, de tinerimea şcolară, de mai mulţĭ fruntaşĭ, de unŭ banderiu imposantŭ de călăreţĭ şi de vr'o 50 de trăsurĭ.

Intregŭ acestŭ convoiu aducea între urale entusiaste pe Inaltulŭ óspe, sositŭ la gara din Jombolea după amiédĭ la 4 óre şi jumĕtate, unde fŭ salutatŭ de protopresbiterulŭ Paulŭ Miulescu, ér la hotarĕle comunei de notarulŭ comunalŭ Ioanŭ Suciu.

De-odată sosi vestea, că „vine!“ Clopotele sunau şi trésurile bubuiau. Prea-Sânţitulŭ părinte trecŭ între urale entusiaste prin mulţime, binecuvêntându-o, în trăsura, ce era împrejmuită de superbĭ călăreţĭ.

Descălecatŭ sub imposantulŭ arcŭ triumfalŭ, pe care era scrisŭ „Osana celui ce vine“ şi „Intru mulţĭ anĭ stăpâne“, Inaltulŭ prelatŭ fŭ salutatŭ din nou de protopresbiterulŭ P. Miulescu. După ce rĕspunse Prea Sfinţia Sa în terminĭ călduroşĭ, sărutândŭ crucea şi Sfânta Evangeliă a întratŭ în biserică, ce era frumosŭ împodobită cu florĭ. Urmă o scurtă rugăciune şi distinsulŭ óspe s'a retrasŭ la locuinţa, ce i-se destinase în curtea domenială a contesei Naco. Aicĭ i-se făcuse onorurile cuvenite din partea diferitelorŭ corporaţiunĭ.

Prima ḑi, plină de entusiasmŭ şi de bucuriă, s'a încheiatŭ séra la 9 óre cu unŭ conductŭ măreţŭ de torţe împreunatŭ cu artificii, — meritulŭ corurilorŭ vocale din Sân-Miclăuşulŭ mare, Izvinŭ şi Bănatŭ-Comloşŭ, carĭ împreună au arangiatŭ şi o serenadă démnă de tótă lauda.

In ḑiua următóre, 15 Sep. st. v. fiindŭ şi ḑi de Dumineca, urmă sfinţirea bisericei. Imbrăcaţĭ în haine de sĕrbătóre, cu mintea şi cu inima robită de pietate, toţĭ din tóte părţile grăbiau la biserică.

La $8^1/_2$ óre preoţimea în ornate bisericescĭ, însoţită de tinerimea şcolară, de membrii corurilorŭ, de corpulŭ învĕţătorescŭ şi de întregŭ colosulŭ de ómenĭ, au plecatŭ cu litia la locuinţa Prea Sânţiei Sale Episcopului pentru a'lŭ conduce la biserică.

De aci înainte mi-a fostŭ imposibilŭ de a vedé tóte şi a-mĭ însemna tóte. Biserica gemea de lume. Au servitŭ împreună cu P. S. Sa încă 9 preoţĭ, unŭ ierodiaconŭ şi unŭ diaconŭ, care fŭ cu acestŭ prilegiu sânţitŭ întru preotŭ. Corulŭ rĕspundea cu vredniciă.

La finea S-tei Liturgii Prea Sânţitulŭ părinte a ţinutŭ o cuvêntare pĕtrundĕtóre şi în urmă a sfinţitŭ stégulŭ corului vocalŭ din locŭ, din care incidentŭ directorulŭ teologiei din Aradŭ, Augustinŭ Hamsea, a rostitŭ unŭ discursŭ ocasionalŭ.

După sfêrşirea S-tei Liturgii, Inaltulŭ óspe a făcutŭ mai multe visite fruntaşilorŭ şi notabilităţilorŭ din comună şi apoi urmă unŭ banchetŭ în localităţile casinei, la care au luatŭ parte vre-o 80 de persóne.

Séra la $8^1/_2$ óre a urmatŭ, conformŭ programului bine stabilitŭ alŭ acestorŭ festivităţĭ, unŭ concertŭ, arangiatŭ de cele trei corurĭ: din locŭ, din Sân-Miclăuşulŭ mare şi din Izvinŭ. Acesta s'a începutŭ cu unŭ discursŭ festivŭ rostitŭ de învĕţătorulŭ şi dirigentulŭ corului din locŭ Iuliu Vuia. Tóte trei corurile şi-au esecutatŭ punctele lorŭ din programŭ cu o precisiune şi vêrvă admirabilă. Acestŭ lucru am admiratŭ în călĕtoria mea prin Banatŭ la mai multe corurĭ *de plugarĭ*, carĭ au luatŭ aicĭ dimensiunĭ marĭ şi îmbucurĕtóre. Aceste corurĭ suntŭ de o importanţă culturală netăgăduită şi frumosŭ arŭ fi, décă ele arŭ prinde rădĕcinĭ şi prin Ardealŭ şi prin părţile ungurene.

După concertŭ s'a începutŭ dansulŭ cu istoriculŭ nostru jocŭ naţionalŭ „Căluşerulŭ şi Bătuta“, laudă coriştilorŭ, carĭ în modulŭ acesta nădăjduiescŭ a introduce aceste jocurĭ prin Banatŭ puţinŭ cunoscute.

Unŭ publicŭ numerosŭ venitŭ din vecinătate şi din depărtărĭ marĭ a contribuitŭ la succesulŭ strălucitŭ alŭ acestei petrecerĭ, ce s'a continuatŭ până la ivirea d'albelorŭ ḑiorĭ, în dansŭ totŭ veselŭ undulândŭ.

Cinelŭ.

Concertŭ.

Despre concertulŭ, ce s'a datŭ Dumineca trecută la Bucurescĭ din partea d-rei *Irène de Brennerberg* şi a d-lui *Traianŭ Mureşianu*, ḑiarele din Bucurescĭ aprópe unanimŭ se esprimă în terminĭ fórte măgulitorĭ.

„Telegrafulŭ Românŭ“, pentru esemplu publică următórea dare de sémă:

In séra de 6 Octomvre 1891 a avutŭ locŭ în palatulŭ Ateneului, concertulŭ multŭ talentatei violoniste d-şóra *Irène de Brennerberg*, care a debutatŭ cu celŭ mai mare succesŭ la Parisŭ şi în alte capitale ale Europei; şi alŭ simpaticului cântăreţŭ, cu o voce atâtŭ de dulce de baritonŭ, d. *Traianŭ Mureşianu*.

Amŭ avutŭ ocasiune sĕ admirŭ talentele acestorŭ doi concertiştĭ în mai multe rândurĭ şi amŭ constatatŭ progresele serióse ce le-au făcutŭ. Concertista, d-ra Brennerberg, are atâtŭ ţinuta, câtŭ şi intonaţia şi arcuşulŭ ireproşabile. In multe bucăţĭ, trăsurile arcuşului erau trăsurile unui adevĕratŭ artistŭ, puteam ḑice, că erau trăsurile unui virtuosŭ, ér nicĭ de cum ale unei copile.

D'altmintrelea unŭ sentimentŭ delicatŭ femeninŭ, caracteriséză talentulŭ tinerei artiste.

„Faust“, o fantaisie de Wieniawsky, a fostŭ esecutată cu multŭ gustŭ şi talentŭ, pentru care artista a fostŭ de mai multe-orĭ rechemată pe scenă, prin dese şi prelungite aplause. In a doua piesă, concertulŭ de Paganini, amŭ pututŭ constata, că d-ra de Brennerberg are o completă educaţiune artistică. Aplause şi florĭ cu îmbelşugare.

„Reveria“ de Marsick şi „Mazurka“ de Zarzichy, au fostŭ asemenea cântate cu multă artă.

Constatŭ, că d-ra Brennerberg a trebuitŭ sĕ aibă multŭ curagiu şi siguranţă, pentru a se presinta cu bucata cea grea a lui Sarasate „Airs bohemiens“, pe când mulţĭ artiştĭ esită de-a o esecuta, şi că a reuşitŭ pe deplinŭ. Astfelŭ potŭ felicita, împreună cu întregŭ publiculŭ auditorŭ, pe concertistă, care a interpretatŭ, cu atâta măestriă, tóte cele trei părţĭ ale acestei piese. Se vede, că d-ra Brennerberg a auḑitŭ şi a frecuentatŭ artiştĭ consumaţĭ, pentru a-şĭ putea desĕvêrşi educaţiunea artistică până la punctulŭ culminantŭ, la care a ajunsŭ.

D. Traianŭ Mureşianu posedă o voce de baritonŭ de unŭ timbru fórte plăcutŭ, prin care şi-a atrasŭ din partea publicului aplause prelungite. Tînĕrulŭ artistŭ, cu timpulŭ, va puté merge departe prin măestria, cu care scie sĕ-şĭ conducă vocea, prin marea forţă şi claritate cu care scóte sunetulŭ din superbulŭ organŭ, ce posedă.

In „Carmen“ de Bizet, trilurile sale ni-au doveditŭ şcóla cea bună, pe care d. Mureşianu o posedă. Rarŭ se întêmplă, ca unŭ baritonŭ sĕ aibă unŭ trilŭ atâtŭ de linŭ şi produsŭ cu atâta uşurinţă. Astfelŭ aplausele erau nesfirşite.

„Mândruliţa“ de Ştefănescu a fostŭ asemenea fórte bine cântată, ér în „Ochiĭ albaştrii“, de Denza acordurile finale, în pianissimurĭ fórte curate, erau uimitóre de dulcéţă.

„Intórcerea în ţéră“, de Iacobŭ Mureşianu, unŭ frate alŭ concertistului, pe lângă, că este o bucată fórte frumósă, cu cuvinte atâtŭ de plăcute, în care se arată dorulŭ ce-lŭ are înstrăinatulŭ pentru ţéră, încă a fostŭ fórte aplaudată.

Dér artistulŭ a atinsŭ culmea în aria din „Ballo in Maschera“ de Verdi, atâtŭ de dulce şi atâtŭ de duiósă, şi în care d. Mureşianu a reuşitŭ pe deplinŭ. Trilulŭ din urmă atâtŭ de dulce şi curatŭ, care a ţinutŭ aprópe unŭ minutŭ, a emoţionatŭ pe publiculŭ bucureşceanŭ, care nicĭ nu se aştepta la o estensiune atâtŭ de valorósă. — Acésta ne face sĕ prevestimŭ, cu tótă siguranţa tînĕrului artistŭ, o carieră strălucită, décă se va devota cu totulŭ artei, şi astfelŭ îlŭ putemŭ saluta de pe acum ca unŭ nou luceafĕrŭ menitŭ a străluci pe cerulŭ artelorŭ române, alăturĭ cu Teodorini, Darclée şi Gabrielescu.

Totŭ în asemenĭ terminĭ măgulitorĭ îşĭ publică dările lorŭ de sémă asupra concertului şi ḑiarele „L'Independence Roumaine“, „Romänischer Lloyd“, „Bucarester Tagblatt“, „Timpulŭ“, „Lupta“ etc.

Poesii poporale.

Culese din poporŭ.

Iubesce-ţĭ, bade, mândra
De gândescĭ, c'o vei lua,
O iubesce de ţi-i dragă,
De nu, ia, lumuţa-i largă;
Te uită la rĕsăritŭ
Diminéţa neprânḑitŭ,
Că'i unŭ pui afurisitŭ
Şi cântă de despărţitŭ;
Te uită la 'ntunecatŭ
Lâng 'améḑă negustatŭ,
Că-i un puiuţŭ blăstĕmatŭ
Şi cântă de depărtatŭ
Şi nu-i mândra de lăsatŭ.

*

Hai la jocŭ, fată frumósă,
Că hainele nu te apasă,
Nu sciu-acasă ai, orĭ n'ai,
Vĕdŭ, c'aicea nu-ţĭ facŭ baiu.

*

Astă iérnă 'n postu mare,
Era gheaţă peste vale,
Tină mare pe cărare,
Hop, bădiţă bădişorŭ
Osteniai la noi cu dorŭ;
D'amu'i véră la Rusale
Punte nouă peste vale,
Pajişte p'ăugă cărare,
Hop, bădiţă bădişorŭ
N'ai uitatŭ de-a mândrii dorŭ.
Hop, bădiţă şi mai bade
Ţĭ-am fostŭ mândră cu dreptate,
Pentru mine-ai ḑisŭ, că-i trece
Ţară caldă, munte rece,
D'amu vĕdŭ bădiţă bade
Cum mĕ iubescĭ cu dreptate.

*

Du-te bade la lelea,
Că prin podŭ poţĭ ventura
Şi pe rudă poţĭ toca,
Că nimică nu-i strica;
Lapte, brânză nu găsesce
Popa nu o zăhăesce,
Brânza-i la alţii'n cămară
Ea mâncă lapte de-afară.
Asér 'adusŭ dela móră
A pusŭ fărina 'ntr'o ólă,
Diminéţa a prânḑitŭ
Peste ḑi n'a zăhăitŭ.
Mânânca odată'n ḑi,
Eu, ḑĕu, n'aşĭ puté trăi;
Postesce postu lui „*N'ai*“.
Jócă'n jocŭ şi n'are baiŭ.

*

Căluşeriu de pe Câmpiă
Cu opincĭ de mâţă viă,
Când a prinsŭ a-le 'ngurga
Mâţ'a prinsŭ a mieuna.

*

Acela-i feciorŭ, feciorŭ,
Care nu se culcă'n ţolŭ
Fără pe pămêntu golŭ;
Acela i voinicŭ, voinicŭ,
Care pasce boii 'n ritŭ
Şi numĕră banĭ pe câmpŭ.

*

Mâncatŭ isŭ de străinĭ
Ca érba de boi bĕtrânĭ,
Mâncată'sŭ şi de ai mei
Ca earba de meluşei,
Mâncată'sŭ şi de-a-mele
Ca érba de meluşele.

*

Bădiţă de lângă vale
Nu pune pan'aşa mare,
Pune pana pe mĕsură
Pe cum ţi-i stogu la şură,
Şi o pune retezată
Pe cum ţ'isŭ boii'n poiată.

(Din jurulŭ Năsĕudului.)

Victorŭ Onişorŭ

Literatură.

A apărutŭ:

Nu de multŭ a eşitŭ de sub tiparŭ în Editura Librăriei *Nicolae I. Ciurcu* o nouă carte didactică intitulată: **Gramatica română** pentru şcólele poporale. Partea I, Etimologia, de *P. M. Liuba*, învĕţătorŭ. Ca tóte cărţile editate de Librăria Ciurcu, aşa şi acésta se recomandă deja la prima vedere prin esteriorŭ plăcutŭ şi tiparŭ corĕspunḑĕtorŭ recerinţelorŭ pedagogice.

In ce privesce împărţirea materialului cuprinsŭ în 6 cóle de tiparŭ şi prelucrarea fiă-cărei părţĭ, relevămŭ următórele, fără a intra în critică mai minuţiósă a cărţei.

Cartea este împărţită în două gradurĭ: Gradulŭ I cuprinḑêndŭ tratarea şi cunóscerea sistematică a tuturorŭ părţilorŭ vorbirei, şi Gradulŭ II, care tratéză în 60 pagine părţile propoşiţiunei şi analisarea amĕnunţită şi complectă a tuturorŭ părţilor vorbirei, încheiândŭ cu regulele interpuncţiunei şi cu câte-va deprinderĭ în stilistica practică. Peste totŭ autorulŭ a urmatŭ o desvoltare fórte naturală şi sistematică a materialului, purceḑêndŭ dela lucrurile cele mai uşóre la cele mai grele şi lăsândŭ ca şcolarii sĕ pótă afla singurĭ cu uşurinţă din lucrurĭ deja cunoscute, pe cele necunoscute. Regulele şi esplicaţiunile date suntŭ fórte naturale şi pentru învĕţarea lorŭ cu uşurinţă, s'au adausŭ la fiecare capitolŭ teme şi deprinderĭ variate. Stilulŭ în care e scrisă Gramatica întrégă, este fórte uşorŭ şi apropiatŭ de priceperea şcolarilorŭ. Afară de aceea, pentru uşurarea deosebirei între lucrurile mai de căpetenia şi cele mai puţinŭ însemnate, s'au întrebuinţatŭ felurite tipare, aşa încâtŭ se înlesnesce şi învĕţătorului alegerea materialului mai însemnatŭ, ce are sĕ-lŭ propună.

In privinţa metodică, Gramatica d-lui Liuba corĕspunde vederilorŭ celorŭ mai nouĕ pedagogice, ceea ce pe lângă celelalte evantage credemŭ, că'i va asigura o primire favorabilă din partea celorŭ mai competenţĭ, punêndu-o în concurenţă seriósă cu celelalte manuale esistente de Gramatică română, mai cu sémă ţinêndŭ contŭ de preţulŭ de 25 cr. alŭ ei.

Recomandămŭ decĭ acéstă nouă carte didactică, atenţiunei d-lorŭ învĕţătorĭ.

„**Chiuiturĭ**“ de carĭ strigă feciorii în jocŭ, adunate din poporŭ de *Ionŭ Popŭ Reteganulŭ* şi date poporului, de *A. Todoranŭ*, tipografŭ. Tiparulŭ, editura şi proprietatea tipografiei „Aurora“ A. Todoranŭ Gherla 1891. Formatŭ 8⁰ în

120 paginĭ. Cartea cuprinde 611 chiuiturĭ culese din tóte părţile locuite de Românii de dincóce de Carpaţĭ.

A apărutŭ:

„Instrucţiune practică pentru causele matrimonialĭ cu respectŭ la disciplina vigentă în provincia bisericéscă gr. cat. de Alba-Iulia şi Făgăraşŭ, scrisă în usulŭ păstorilorŭ sufletescĭ prin *Dr. Iuliu Simonŭ* prof. de S. teologiă. Gherla, Tipografia „Aurora“ A. Todoranŭ. 1891. Formatŭ 8⁰ mare cu 283 paginĭ. Preţulŭ 1 fl. 20 cr., cu porto francatŭ 1 fl. 30 cruceri.

Pentru despărţĕmintele Asociaţiunei.

Cu ocasiunea adunărei generale a despărţĕmêntului alŭ XVII-lea alŭ „Asociaţiunei transilvane“, ce s'a ţinutŭ în vara acésta la Deşiu, d-lŭ *Ioanŭ Sonea*, preotŭ în Seplaculŭ Gherlei, a ţinutŭ o disertaţiune, în care arată adevĕrata chiămare a despărţĕmintelorŭ Asociaţiunei nóstre şi de acea reasumămŭ aci cuprinsulŭ acestei disertaţiunĭ:

Prin limbă şi literatură trăiesce unŭ poporŭ şi se face vrednicŭ de stima altorŭ némurĭ şi de admiraţiunea timpurilorŭ. A cultiva aceste tesaure este datorinţa orĭ şi cărui poporŭ, carele voiesce a trăi şi carele a ajunsŭ la cunoscinţa de sine. Căcĭ, precum vedemŭ, multe popóre au apusŭ dela înălţimea gloriei şi unde suntŭ acuma averile lorŭ cele materialĭ, bogăţiile în banĭ, aurŭ şi argintŭ, unde suntŭ clădirile lorŭ frumóse? S'au resipitŭ, şi décă nu ar fi avutŭ tesaure ideale, décă nu şĭ-ar fi cultivatŭ limba şi literatura, astădĭ omenimea nu ar mai avea cunoscinţă despre ele, n'ar sci cumcă vr'o dată ar fi esistatŭ. Despre Fenicienĭ, Egiptenĭ, Perşĭ şi Medĭ ne spune istoria, că ar fi fostŭ nisce popóre bogate întreprindĕtóre, însĕ nu ne interesézǎ a le cunósce aşa bine décă ele nu ni-au lăsatŭ o literatură bine cultivată, din carea sĕ putemŭ cunósce tesaurele lorŭ sufletescĭ. Cunóscemŭ însĕ fórte bine pe poporulŭ grecescŭ şi Romanŭ, pentru-că aceste popóre şĭ-au sciutŭ preţui limba şi au sciut'o desvolta până la acelŭ gradŭ, ca sĕ fiă démnă de administraţiunea lumei posterióre.

Poporulŭ românŭ, iubindŭ şi elŭ limba sa şi dorindŭ a-o desvolta după putinţă într'o literatură frumósă şi bogată, s'au întrunitŭ sub drapelulŭ „Asociaţiunei transilvane“, care şĭ-a pusŭ de ţîntă cultivarea limbei şi literaturei române.

Este lucru fără tótă îndoiéla, că décă voimŭ ajungerea fericită a acestei ţinte, trebue sĕ ne grupămŭ cu toţii sub stindardulŭ acestei instituţiunĭ. Totŭ atâtŭ de datorŭ este a sprigini acéstă Asociaţiune naţională a nóstră, preotulŭ ca şi advocatulŭ, învĕţătorulŭ ca şi plugarulŭ, industriaşulŭ ca şi comerciantulŭ, căcĭ putemŭ dice, că ea la toţĭ ni este deopotrivă mamă, ea pe toţĭ voiesce sĕ ne adune sub scutulŭ sĕu.

Pentru ca sĕ deşteptămŭ interesulŭ poporului spre a da şi elŭ spriginulŭ sĕu posibilŭ acestei instituţiunĭ frumóse, cei ce stau în fruntea Asociaţiunei nóstre transilvane trebue sĕ caute puncte şi momente de atingere cu elŭ.

Astfelŭ d. e. sĕ se pună adunarea despărţĕmêntului cutare în legătură cu esamenulŭ copiilorŭ de şcólă şi atuncĭ, în faţa poporului, se premiézǎ şcolarii cei mai diligenţĭ. S'ar putĕ premia chiar şi cei mai bunĭ cultivătorĭ de agri, de vite, de stupĭ, de pomĭ şi de viă din acea comună. S'ar putĕ premia femeile cele mai harnice pentru lucrările şi pentru hărnicia dovedită pe unŭ terenŭ orĭ altulŭ.

Astfelu făcêndŭ, se va câştiga poporulŭ pentru marele scopŭ alŭ Asociaţiunei şi ne vomŭ vedĕ mai bine representaţĭ la adunărĭ, ér averea despărţĕţĕmintelorŭ Asociaţiunei se va spori mai iute.

Mai vîrtosŭ ar trebui sĕ ne punemŭ în atingere cu clasa industriaşilorŭ noştri Avemŭ pe la oraşe măeştri aprópe în fiă-care ramŭ de industriă şi mulţĭ dintre aceştia au apucatŭ la putere chiar cu ajutorulŭ Asociaţiunei transilvane. Pe aceştia avemŭ datorinţa de ai atrage către noi, a-i îndulci cu acéstă instituţiune şi a dobândi şi concursulŭ lorŭ spre realisarea marilorŭ scopurĭ, ce le urmăresce Asociaţiunea nóstră.

Prin spriginirea învĕţăceilorŭ dela meserii, prin premiarea şi ajutorirea sodalilorŭ şi a măieştrilorŭ, carĭ se distingŭ în specialitatea lorŭ, vomŭ deştepta interesulŭ industriaşilorŭ noştri, de a se grupa şi ei în giurulŭ Asociaţiunei nóstre şi de a se face membri. Şi prin acésta câtŭ capitalŭ materialŭ şi moralŭ amŭ dobêndi!

Pentru a lucra cu succesŭ, e necesarŭ, se înţelege, a se grupa în jurulŭ despărţĕmintelorŭ Asociaţiunei câtŭ mai mulţĭ apoi sĕ formeze comitete séu secţiunĭ pentru diferitele direcţiunĭ, în care au sĕ-şĭ desvolte activitatea. Aşa de es. o secţiune şcolară, carea ar avĕ sĕ trimită representanţĭ pe la esamenele de véră ale şcolarilorŭ sĕ laude progresulŭ, sĕ premieze pe şcolarii mai bunĭ. Apoi sĕ colecteze banĭ pentru scopurile şcolare şi sĕ raporteze cu ocasiunea adunărilorŭ generale despre ceea ce a făcutŭ.

Altă secţiune economică, carea sĕ se intereseze de progresulŭ economiei naţiunale. Sĕ cetéscă câte-o disertaţiune economică cu ocasiunea adunărilorŭ pentru poporulŭ nostru agricultorŭ, de asemenea sĕ se îngrijéscă de premiarea celorŭ mai harnicĭ economĭ de prin comunele, în carĭ se vorŭ ţinĕ adunările.

Apoi secţiune industrială, carea sĕ se îngrigéscă de interesele industriale, sĕ priméscă şi sĕ resolveze petiţiunile învĕţăceilorŭ de pe la meserii, sĕ-i supraveghieze în privinţa purtărei morale şi a progresului făcutŭ în învĕţămêntŭ şi sĕ câştige locurĭ la măieştrii bunĭ pentru copiiĭ din poporŭ, carĭ ar avĕ voiă a se aplica la meserii.

O secţiune literară, carea sĕ se îngrigéscă totdéuna de câte-o disertaţiune potrivită, sĕ escrie premii pentru disertaţiunĭ bune şi înlocuite după lipsele moralĭ şi materialĭ ale cutărui oraşŭ séu comune etc. încă ar contribui multŭ la luminarea poporului nostru şi la deşteptarea interesului sĕu pentru scopurile idealĭ şi culturalĭ.

Astfelŭ lucrândŭ cu toţii împreună şi jertfindŭ cu toţii denariulŭ nostru, amŭ înlesni Asociaţiunei ajungerea măreţului ei scopŭ.

HIGIENA.

Crescerea copiilorŭ.

Curăţenia corpului. — Curăţenia este pentru corpŭ, ceea ce amabilitatea este pentru sufletŭ, a disŭ La Bochefoucauld.

Dér cum trebuescŭ curăţiţĭ copiiĭ? Am vorbitŭ de curăţenia copilului şi îmbrăcarea lui îndată după nascere, sĕ vedemŭ acum felulŭ cum trebue întreţinută curăţenia. Cămaşa şi mintenaşele se vorŭ schimba la fiă-care douĕ dile; cine e cu dare de mână le póte schimba în fiă-care di, ér cârpele ce învĕlescŭ restulŭ trupului trebuescŭ primenite îndată ce se udă. Rĕu facŭ mamele de usucă aceste cârpe la sobă séu la sóre şi le pune din nou pe copii, dăcĭ ele irită pielea copiilorŭ. Rufăria trebue spălată cu apă şi săpunŭ ordinarŭ; apa disă de Jovelle ce întrebuinţézǎ unele spălătorese, e vătămătóre; mamele sĕ bage de sémă la acésta.

Fără îndoélă, că pentru a schimba mereu cârpele, ar trebui multă rufăriă şi cheltuiélă mare cu spălatulŭ. Iată ce sfătuescŭ pe mame pentru a înlătura acestŭ neajuns: Sĕ obicĭnuiéscă copilulŭ câtŭ de micŭ a face trebuinţa pe vasŭ, lucru pe care-lŭ vedemŭ rarŭ. Dile, sĕptĕmânĭ vorŭ fi în adevĕrŭ, cheltuite în zadarŭ, însĕ mama nu va întârdia a rĕuşi. Copilulŭ câtŭ de micŭ sĕ obicinuesce, începe a numai face trebuinţa dormindŭ; şi când s'a deşteptatŭ îşĭ vesteşte trebuinţa lui în chipulŭ următorŭ: ochii îi lăcrĕmézǎ, faţa se roşesce şi sĕ sbârcesce (contractă). Se aude chiar vênturĭ, pe carĭ copilulŭ le scóte. Décă mama desfaşe copilulŭ repede şi pune copilul nu pe vasŭ ci d'asupra lui; picióreIe puţinŭ depărtate şi ridicate, copilulŭ îşĭ face trebuinţa.

Ca sĕ încredinţezŭ mai multŭ pe mame de acestŭ lucru, aducŭ unŭ exemplu pe proprii mei copii, carĭ dela vêrsta de 2—3 lunĭ s'au obicinuitŭ la vasŭ. Copilulŭ de felulŭ lui face multŭ udŭ, şi pentru a împiedeca urinarea în timpulŭ somnului, sfătuescŭ pe mame sĕ culce copii cu şedutulŭ puţinŭ maĭ susŭ, cam în dreptulŭ humerilorŭ.

Décă copii sĕ udă şi se murdărescŭ de scaunele lorŭ, trebue spălaţĭ cu săpunŭ şi apă caldă, primeniţĭ şi sĕ nu se uite a presăra pulberea de licopodŭ pe la înduiturĭ. La fiă-care douĕ dile se va da copilului câte o bae diminéţa, timpŭ de 5—10 minute. Când copilulŭ are neastêmpărŭ (agitatŭ) baia se va da séra la culcare. Érna se va face foculŭ în camera, unde copilulŭ ia baia.

Este credinţa, că nu trebue datŭ baiă copilului până la căderea buricului; greşéla este fórte mare; din contra, tocmai atuncĭ baia este bună, căcĭ buriculŭ cade mai lesne şi nu se face nicĭ o inflamaţiune împrejurulŭ locului buricului. Suntŭ familii, unde copii nu iau băi lunĭ întregĭ de frica rĕcelei.

Când se dau băile, aşa cum am arătatŭ, nu e nicĭ o primejdiă şi mai ales că multe bóle de piele, produse numai de necutăţenia corpului, se vindecă prin băi simple. Frecăturile (fricţiunile) cu mâna séu buretele în timpulŭ băi suntŭ bune; ele imóie pielea şi înlesnescŭ funcţiunea ei.

Credinţa poporului de a nu ridica murdăria ce se grămădesce pe capulŭ copilului, sub pretextŭ, că ele suntŭ unŭ semnŭ de norocŭ, éră-şĭ e vătămătóre. Sĕ se cureţe capulŭ copilului, căcĭ unŭ copilŭ bine spălatŭ şi pieptĕnatŭ este gloria mamei; urechile, nările, ochii, trebuescŭ asemenea curăţite în specialŭ.

Ce felŭ de apă trebue pentru baia copilului; caldă, séu rece? O parte din vechiulŭ poporŭ grecescŭ (Spartanii) băga copii abia născuţĭ în rîulŭ Eufrotas, cu scopŭ de a nimici pe acei slabĭ. Nimenĭ nu sĕ mai gândesce la asemenea băi; cu tóte acestea este credinţa, că copilulŭ spălatŭ cu apă rece sĕ face voinicŭ; greşéla este neertată, căcĭ décă unii scapă, mulţĭ sĕ îmbolnăvescŭ şi morŭ. Acelora, carĭ împărtăşescŭ credinţe de acestea, le reamintescŭ cuvintele lui Max Simon: „S'au vĕdutŭ ómenĭ cădêndŭ dela alŭ 4-lea catŭ şi n'au muritŭ. Incerca-veţĭ acestŭ norocŭ?“

Apa rece orĭ caldă este vătĕmătóre; ea trebue sĕ fie călduţă (28—30 grade).

Décă pielea copilului e iritată, mamele facŭ bine, punêndŭ în bae tărîţe.

Mai târdiu, când copilulŭ merge, e bine sĕ se obicinuéscă cu apă rece, însĕ treptatŭ şi numai véra.

(*„Apĕrătorulŭ Sănĕtăţii“*)

Dr. Mirinescu.
Şefŭ de clinică la spitalulŭ de copii în Bucurescĭ.

ECONOMIA.

Gunoiulŭ.

I.

„In natură nimicŭ nu se perde, nimicŭ nu se creézǎ, ci totulŭ este numai o transformare şi deplasare continuă a materieĭ şi a forţei“.

Acesta este principiulŭ proclamatŭ de nemuritorulŭ Lavosier cu privire la raportulŭ, ce esistă între plante şi animale, care principiu este pe deplinŭ confirmatŭ prin nutrirea împrumutată a animalelorŭ cu plante, ér a plantelorŭ cu o parte a bălegarului acelora.

Pentru a ne face o ideiă mai clară despre acestŭ procesŭ, trebue sĕ esaminămŭ mai de aprópe nu numai modulŭ de nutrire alŭ plantelorŭ, ci şi alŭ animalelorŭ.

Nutremêntulŭ plantelorŭ e de douĕ felurĭ: organicŭ şi anorganicŭ; pe celŭ organicŭ îlŭ absorbŭ plantele din atmosferă şĭ constă din: oxigenŭ, carbonŭ, azotŭ şi hidrogenŭ. Azotulŭ cu deosebire contribue într'unŭ modŭ fórte însemnatŭ la nutrirea plantelorŭ. Şi acésta se întêmplă sub douĕ forme: sub formă de amoniacŭ prin foi şi sub formă de acidŭ nitricŭ prin rădĕcinĭ.

Nutremêntulŭ anorganicŭ îlŭ absorbŭ plantele din pămêntŭ prin rădĕcinĭ şi constă din acidŭ fosforicŭ, acidŭ sulfuricŭ, varŭ, ferŭ, sare, sodă, potaşă, cu totulŭ vr'o dece elemente. Acidulŭ fosforicŭ este celŭ mai însemnatŭ elementŭ la nutrirea plantelorŭ şi se póte adauge agrilorŭ prin presărarea de cenuşă pe ei; acidulŭ sulfuricŭ prin presărarea materiilorŭ de pucióşă; varulŭ prin presărarea de varŭ; sarea prin presărarea de sare etc. Căcĭ trebue bine sĕ ne însemnămŭ: este de ajunsŭ, ca unulŭ din elementele amintite sĕ lipséscă din agru şi recoltele sĕ devină din anŭ în anŭ mai slabe, mai pipernicite.

Gunoiulŭ séu bălegarulŭ vitelorŭ suplinesce în cele mai multe casurĭ şi sarea, cenuşa, varulŭ etc. trebuinciosŭ sĕmĕnăturilorŭ.

Precum nutremêntulŭ plantelorŭ e de douĕ felurĭ: organicŭ şĭ anorganicŭ, astfelŭ e şi alŭ animalelorŭ. Nutremêntulŭ organicŭ dela plante servesce şi la animale ca nutremêntŭ organicŭ şi se preface în corpulŭ lorŭ în carne şi óse; éră celŭ anorganicŭ, neputându-se mistui în stomachulŭ lorŭ, ese sub formă de balegĭ, pentru a da mai departe nutremêntulŭ de lipsă plantelorŭ. Cu unŭ cuvêntŭ: animalele se nutrescŭ cu plante, éră plantele prin balegile animalelorŭ primescŭ înapoĭ o parte a nutremêntului lorŭ.

Gunoiulŭ vitelorŭ este fundamentulŭ şi isvorulŭ de bogăţiă în agricultură. Prin gunoire dămŭ înapoi agrilorŭ o parte din materiile nutritóre, ce li le-am subtrasŭ prin recolte. O recoltă absórbe dintr'unŭ agru de unŭ hectarŭ într'unŭ anŭ: cartofiĭ 265 chilograme; cucuruzulŭ 280, grâulŭ 174, fênulŭ naturalŭ 300, trifoiulŭ 320 chilograme etc.

De aci se póte calcula uşorŭ, la ce perderĭ însemnate suntŭ supuşĭ agrii cultivaţĭ cu cereale, şi ce ar urma, décă aceia nu s'ar mai îmbunĕtăţi prin gunoire.

Agricola.

MULTE ȘI DE TOATE.

Curiosităţĭ poştale.

Deunădi s'a publicatŭ raportulŭ anualŭ alŭ direcţiunei poştelorŭ din Englitera. Tabelele statistice ale acestui raportŭ conţinŭ nu numai date din cele mai interesante, ci şi unele detalii cunoscute. Ast-felŭ aflămŭ dintr'ênsulŭ, că Englezii cu totŭ practicismulŭ lorŭ suntŭ destulŭ de distraşĭ une-orĭ, după cum dovedesce faptulŭ, că în anulŭ trecutŭ s'au găsitŭ prin cutiile poştale din regatŭ mai bine de 30,000 scrisorĭ fără adresă! Dintre aceste scrisorĭ, 1600 conţineau banĭ, în sumă totală de 5000 de funţĭ sterlingĭ.

Se pare în adevĕrŭ, că este o pasiune fórte lăţită în Englitera acésta de a trimite banĭ şi obiecte preţióse în scrisorĭ séu în pachete simple, pentru a se face economiă în cheltuelĭ de portŭ. Aşa sĕ trimitŭ banĭ ascunşĭ în prăjiturĭ, banonote în buchete de florĭ, — tóte acestea pentru a se putea declara o valóre mai mică şi a se plăti şi o tacsă mai redusă.

Caracteristicŭ în acéstă privinţă este casulŭ unei dame englese din Siam, care nu de multŭ a trimisŭ în patriă unŭ pachetŭ declarândŭ, că conţine „obiecte de papetăriă" şi preţuindu-lŭ la vre-o 200 de francĭ. In realitate pachetulŭ conţinea diamante şi giuvaericale, carĭ au fostŭ preţuite la oficiulŭ vamalŭ până la suma de 800,000 de francĭ. Pentru a economisi o tacsă de portŭ de vre-o 800 de francĭ, englezóica a riscatŭ ast-felŭ sĕ pierdă o comóră atâtŭ de scumpă.

*

Vinarsulŭ în Prusia.

Fiindcă guvernulŭ germanŭ are de gândŭ sĕ aducă câtŭ mai curêndŭ o lege pentru stîrpirea beţiei, o fóiă germană comunică câte-va date fórte interesante în privinţa rĕspândirei bólei aşa numite „delirium tremens", care provine din beutură şi care a luatŭ marĭ întinderĭ în diferitele părţĭ ale Germaniei. Din datele, ce le comunică amintita fóie se vede, că beutura a luatŭ în Prusia mai marĭ întinderĭ, póte, ca orĭ unde in Europa. Numai Rusia póte sĕ o întrécă în asta privinţă. După datele oficiale s'a constatatŭ că din Prusia totŭ dintr'e 100,000 dolnavĭ, 25 suferŭ de „delirium tremens" şi alţĭ mai bine de 25 suferŭ de bóla aşa numită „mania potatorum", care încă provine din beţiă; amêndouĕ bólele acestea suntŭ îngrozitóre.

Călendarulŭ sĕptĕmânei.

Octomvre. are 31 dile. Brumărelŭ.

1891 Dilele sĕptĕm.	Călendarulŭ Iulianŭ	Călend. Gregorian	Sórele răsare	Sórele apune
Dum.	13 MM. Carp şi Papil	25 Crispin	6. 36	5. 52
Lunĭ,	14 † Cuv. Paraschiva	26 Arthur	6. 37	5. 51
Marţĭ,	15 Mart. Lucian	27 Sabina	6. 38	5. 49
Mercurĭ,	16 Mart. Longhin	28 Sim. şi Iuda	6. 40	5. 47
Joi,	17 Prof. Osie	29 Narcis	6. 42	5. 46
Vinerĭ,	18 † Ev. Luca	30 Hartman	6. 44	5. 44
Sâmb.	19 Prof. Ioil	31 Wolfgang	6. 45	5. 43

Scirĭ comerciale.

B.-Pesta 16 Oct. *Victualie.* *Ouĕ* 40—41 la 1 fl., lada 34—35.50 fl. (1440 bucăţĭ). — Gâsce 2.20, 2.40, grase 2.20, 2.40 fl., curcĭ 2.50, 3 fl. — Iepurĭ 1.50 1.60 fl.

Păstăióse. Fasole 6.25, 6.75, mazăre 8.50, 9 fl. — linte 7—9 fl.

Pei uscate. Negoţŭ slabŭ. Notéză: prima, grele, 82—85 fl., de mijlocŭ 76—80 fl., uşóre 80—85 fl., de pitlingĭ 90—95, kneip 115—125 fl. suta de chilograme.

Pei uscate. Din lipsa de ploi căutare puţină.

Preţurile cerealelor din piaţa Braşovŭ.

din 23 Octomvre 1891.

Mĕsura séu greutatea	Calitatea.	Valuta austriacă fl.	Valuta austriacă cr.
1 H.-L.	Grâu cel mai frumos	8	20
"	Grâu mijlociu	7	60
"	Grâu mai slabŭ	7	—
"	Grâu mestecatŭ	5	—
"	Sĕcară frumósă	6	20
"	Sĕcară mijlociă	6	—
"	Orzŭ frumosŭ	4	50
"	Orzŭ mijlociu	4	30
"	Ovĕsŭ frumosŭ	2	50
"	Ovĕsŭ mijlociu	2	40
"	Cucuruzŭ	5	—
"	Mălaiu	4	20
"	Mazĕre	8	80
"	Linte	12	—
"	Fasole	5	—
"	Sĕmênţă de inŭ	9	—
"	Sĕmênţă de cânepă	5	—
"	Cartofĭ	1	40
"	Măzĕriche	—	—
1 kilă	Carnea de vită	—	52
"	Carnea de porcŭ	—	48
"	Carnea de berbece	—	28
100 kile	Sĕu de vită próspĕtŭ	24	—
	Sĕu de vită topitŭ	36	—

Bursa de mărfurĭ din Budapesta dela 21 Oct.. n. 1891

Sĕminţe	Cualitatea per Hect.	Preţulŭ per 100 chilogr. dela	Preţulŭ per 100 chilogr. până
Grâu Bănăţenescŭ	80	10.75	10.95
Grâu dela Tisa	80	10.75	10.95
Grâu de Pesta	80	10.70	10.90
Grâu de Alba-regala	80	10.75	10.95
Grâu de Bácska	80	10.75	10.95
Grâu ung. de nordŭ	80	—.—	—.—

Sĕminţe vechĭ orĭ nouĕ	soiulŭ	Calitatea per Hect.	Preţulŭ per 100 chilgr. dela	Preţulŭ per 100 chilgr. până
Sĕcară		70—72	9.65	9.80
Orzŭ	nutreţŭ	60—62	6.—	6·40
Orzŭ	de vinars	62.—	6.60	7.10
Orzŭ	de bere	64.—	7.40	7.85
Ovĕsŭ		39.41	5.95	6.25
Cucuruzŭ	bănăţ.	75	6.05	6.10
Cucuruzŭ	altŭ soiu	73	6.05	6.10
Cucuruzŭ	"	—	.—	.—
Hirişcă	"	—	5.65	5.90

Preţulŭ pe 100 chilograme.

Producte div.	Soiulŭ	Cursulŭ dela	Cursulŭ până
Sem. de trif.	Luţernă ungur.	—.—	—.—
—	francesă		—.—
—		—.—	—.—
"	roşiă	—.—	—.—
Oleu de rap.	rafinatŭ duplu	37.—	38.—
Oleu de in		5.65	5 75
Uns. de porc	dela Pesta	54.50	54.75
"	dela ţéră	—.—	—.—
Slănină	svêntată	45.—	46.—
"	afumată	52.—	54.—
Sĕu		37.	38.—
Prune	din Bosnia în buţĭ		
"	din Serbia în sacĭ		
Lictarŭ	slavonŭ nou	—.—	—.—
"	bănăţenescŭ		
Nucĭ	din Ungaria		
Gogoşĭ	unguresci		
"	sêrbescĭ		
Miere	brută	—.—	—.—
"	galbină strecurată	—.—	—.—
Ceară	de Rosenau	137.	138.
Spirtŭ	brutŭ	19.—	19.50
"	Drojdiuţe de spirt	21.50	21.75

Cursulŭ losurilorŭ private din 14 Oct.

	cump.	vinde
Basilica	6.70	6.90
Creditŭ	185.—	185.50
Clary 40 fl. m. c.	52.25	53.25
Navig. pe Dunăre	121.—	123.—
Insbruck	23.—	24.—
Krakau	22.	22.50
Laibach	22.—	23·—
Buda	53.50	54.50
Palffy	53.—	53.50
Crucea roşie austr.	16.80	17.20
dto ung.	11.—	11.50
dto ital.	11.75	12.25
Rudolf	19.50	20.50
Salm	59.—	60.—
Salzburg	24.50	25.75
St. Genois	61.—	63.—
Stanislau	27.50	29.50
Trieitine $4^1/_2\%$ 100 m. c.	130.—	133.—
dto 4% 50	60.—	61.—
Waldstein	35.—	37.—
Windischgrätz	48.75	49.—
Sêrbescĭ 3%	38.30	38.—
dto de 10 francĭ	—.—	—.—
Banca h. ung. 4%	113.50	111.90

Tĕrgulŭ de rîmătorĭ din Steinbruch. La 19 Oct. n. starea rîmătorilorŭ a fostŭ de 130,579 capete, la 20 Oct. au întratŭ 2327 capete şi au eşitŭ 1054 rĕmânêndŭ la 21 Oşt. unŭ numĕrŭ de 131852 capete. — Se notéză: marfa *ungurésca* veche, grea dela — până la — — cr.. marfă *ungurésca* tineră grea dela $46^1/_2$ cr. până la 47— cr., *de mijlocŭ* dela 47 cr. până la 48— cr — *uşóră* dela 47— cr. până la 48— cr. — *Marfă ţĕrănéscă* grea dela — până la — cr. — *de mijlocŭ* dela — cr. până la — cr. *uşóră* dela 46— cr. până la 47 cr. — *Marfă de România* de *Bákony* grea dela — cr. până la — cr. transitto mijlociă grea dela — cr. până la — cr. însĕ transito uşóră dela — cr. până la — cr' transito dto ţepósă grea dela — cr. până la — cr. transito mijlociă dela — cr. până la — cr. *Marfă sêrbéscă* grea dela 46—$46^1/_2$ cr. transito, mijlociă grea dela 45—$45^1/_2$ cr. transito uşóră dela 44—47 cr. Porcĭ îngrăşaţĭ de unŭ anŭ dela — cr. până la — cr., îngrăşaţĭ cu cucuruzŭ dela — cr. până la — cr., îngrăşaţĭ cu ghindă dela — cr. până la — cr. Cântăriţĭ la gară cu $4^1/_2$.

Bursa din Bucurescĭ din 21 Octombre.

Valorĭ	%	se cump
Rentă română perpetuă 1875	5%	$100.^1/_2$
Renta română amortisabilă	5%	$97.^1/_2$
dtto	4%	$83.^1/_2$
Renta rom. (rurale convertite)	6%	$102.^1/_4$
Oblig. de statŭ C. F. Române	6%	—.—
idem idem	4%	—.—
Imprumutulŭ Openheim 1866	8%	—.—
Imprumutulŭ Oraş. Bucurescĭ	5%	—.—
idem idem din 1884	5%	$93.^3/_4$
idem idem din 1890	5%	$95.^1/_2$
Impr. or. B. cu prime Loz. fr. 20	—	—.—
Credit fonciarŭ ruralŭ	7%	—.—
idem idem	5%	99.90
Credit Fonc. Urb. din Bucurescĭ	7%	$103.^3/_4$
idem idem	6%	103·—
idem idem	5%	$94.^1/_2$
Credit Fonc. Urban din Iaşĭ	5%	85.—
Oblig. Casei Pensiunilor fr. 300	10 fr V. N.	277.—
Banca Naţion. ult. div. 83.—	500	—.—
Dacia-România ult. div. 30 lei	200	—.—
Naţionala de asig. ult. div. 32 lei	200	—.—
Banca Rom. ult. div. fr. 15.—	500	—.—
Soc. Rom. de Constr. ult. div. 5 l.	250	—.—
Soc. Bazalt. Artif. ult. div. lei 30	250	—.—
Soc. Rom. de Hârtie ult. —	100	—.—
Soc. de Reas. ult. div. 15 l. aur	200	—.—
Societ. de Constr. ult. div.	—	—.—
Societ. de Hârtie ult. div.	—	—.—
Agio în Bursă	—	—.—
Rubla de hârtie	—	
Banca Naţion. a României	—	
Scompt.	5%	
Avansurĭ pe efecte	6%	
vansurĭ pe Lingourĭ	6%	

Cursulŭ la bursa din Viena.

din 23 Octomvre a. c. 1891

Renta de aurŭ 4%	103.80
Renta de hârtiă 5%	100 95
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare aurŭ	115.75
dto argintŭ	97.50
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare [1-ma emisiune]	111.50
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare [2-a emisunei]	—.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (3-a emisiune)	—.—
Bonurĭ rurale ungare	89 30
Bonurĭ croato-slavone	104.50
Despăgubirea pentru dijma de vinŭ ungurescŭ	—.—
Imprumutulŭ cu premiulŭ ungurescŭ	141.50
Losurile pentru regularea Tisei şi Seghedinului	130.—
Renta de aurŭ austriacă	109 10
Renta de hârtiă austriacă	91.50
Renta de argintŭ austriacă	91.20
Losurĭ din 1860	136.75
Acţiunile băncei austro-ungare	1012.
Acţiunile băncei de creditŭ ungar.	235.50
Acţiunile băncei de creditŭ austr.	179.56
Galbenĭ împĕrătescĭ	5.58
Napoleon-d'orĭ	9.33
Mărcĭ 100 împ. germane	57.75
Londra 10 Livres sterlinge	117.40

Proprietarŭ:
Dr. Aurel Mureşianu.
Redactorŭ responsabilŭ interimalŭ:
Gregoriu Maiorŭ.

Verfälschte schwarze Seide.

Man verbrenne ein Müsterchen des Stoffes von dem man kaufen will, und die etwaige Verfälschung tritt sofort zu Tage: Echte, rein gefärbte Seide kräuselt sofort zusammen, verlöscht bald und hinterläßt wenig Asche von ganz hellbräunlicher Farbe.—Verfälschte Seide (die leicht speckig wird und bricht) brennt langsam fort, namentlich glimmen die „Schußfäden" weiter (wenn sehr mit Farbstoff erschwert), und hinterläßt eine dunkelbraune Asche, die sich im Gegensatz zur echten Seide nicht kräuselt, sondern krümmt. Zerdrückt man die Asche der echten Seide, so zerstäubt sie, die der verfälschten nicht. Das Seidenfabrik-Depôt von **G. Henneberg** (K. u. K. Hoflief.), **Zürich** versendet gern Muster von seinen echten Seidenstoffen Jedermaan nn, und liefert einzelne Robeu und ganze Stücke porto- und zollfrei in's Haus.

Chiar acum a eşitŭ de sub tiparŭ

Calendarulŭ „Aurorei"

pe anulŭ visectŭ 1892.

—Cu portretulŭ episcopului Alesandru St. Şuluţŭ — ca premiu — şi alte ilustraţiunĭ frumóse.

Din cuprinsulŭ variatŭ şi interesantŭ alŭ acestui Calendarŭ, însemnămŭ aicĭ:

Partea calendaristică: Cronologia pe an. 1892. — Păscălia pe an. 1892. Sĕrbătorile şi alte ḑile schimbătóre la rĕsăritenĭ şi apusenĭ. — Posturile. — Regentele an. 1892. — Eclipsele séu întunecimile. — Cele patru anutimpurĭ, astronomice. — Semnele pentru fasele lunei. — Calendarŭ julianŭ-gregorianŭ şi judaicŭ. — Meteorologiă: Fasele lunei. — Schimbarea timpului după planete. — Serviţiulŭ postalŭ şi telegraficŭ. — Indreptarŭ financiarŭ. — Têrgurile (după datele oficióse cele mai din urmă).

Partea de cetitŭ: Vuţa mamii (Novelă). — Visulŭ copilei (Poesiă) — Muntele pĕcatului. (Tradiţiune). La nascerea D-lui Christosŭ (Poesiă). — Fantóma (Schiţă) — Crăciunulŭ sĕracului. — Clopoţelulŭ fericirei (Poesiă) — Pădurea miseriei. — Leulŭ şi berbecele (Fabulă hotentotă.) — Artista măritată (Poesiă). — Jalusia conului Gligorache (Schiţă de crăciunŭ.) — Anecdote şi têmplărĭ: Medicină. — Compătimirea. — Nevasta credinciósă. — Bărbatulŭ după zestre. — Muierea şi calendarulŭ. — Têrgulŭ ciorapilorŭ. — Unŭ rĕspunsŭ nimeritŭ. — Purcelulŭ sĕracului. — Călţunĭ câştigaţĭ pre uşorŭ. — Uspeţiulŭ fără banĭ. — Regele şi cavalerulŭ în capulŭ iernei. — Stăpânulŭ şi servitorulŭ. — Candidatulŭ care cu rĕspunsŭ invenţiosŭ a dobênditŭ diregătoriă.

Glume (ilustrate): Stratagemă muieréscă. — Probă de curisare şi probă de refusŭ. — Logică copilărescă. — Turnura. — Scusă indestulitóre. Bietele sócre. — Calculŭ şi calculŭ. — Abḑicerea de bună voiă. — Puţină neînţelegere. Cestiunea orientului. — Conversaţiă. — Logicŭ. — Intre o dómnă şi advocatulŭ ei. — Pe bulevardŭ. — Publicaţiunĭ.

Se póte procura dela Tipografia „Aurora" A. Todoranŭ în Gherla — Szamosujvár câte unŭ esemplarŭ cu 30 cr. + 5 cr. portopostalŭ; ér 6 esemplare procurate de-odată costă numai 1 fl. 60 cr. esped. franco.

670,3—2

O specialitate necomparabilă

între tóte apele minerale alcalin-acide din monarchiă şi strĕinătate

este

apa minerală de

„RÉPÁT"

care în urma composiţiunei pré fericite a părţilorŭ sale minerale şi a conţinutului estraordinarŭ în acid-carbonic se bucură de o valóre medicinală fórte mare şi de unŭ renume universalŭ neîntrecutŭ.

Apa minerală de **„Répát"** sĕ întrebuinţéză **ca medicamentŭ cu cele mai strălucite succese** în contra **conturbărilorŭ de mistuire,** în contra stărilorŭ catarhalice a **stomachului** şi a **organelorŭ respirătore,** în contra **maladielorŭ rinichilorŭ şi a beşicei** etc., **are unŭ efectŭ admirabilŭ la secreţiunea udatului** şi este recunoscutŭ ca **remediu solvatorŭ nepreţuibilŭ.**

Celŭ mai curatŭ şi binefăcĕtorŭ productŭ naturalŭ.

Ca borvizŭ adecă beutŭ cu vinŭ.

nu se póte compara acéstă apă escelentă cu nicĭ o altă apă minerală a continentului.

Şampagnulŭ apelorŭ minerale.

Conformŭ ordonanţei inaltului ministerŭ de interne No. 5891/VIII din anulŭ 1890, **apa minerală de Répát" este supraveghiată ca apă medicinală** după prescripţiunile legilorŭ sanitare.

Veritabilitatea apei sĕ constată prin aceea, că dopulŭ sticlei trebue sĕ fiă însemnatŭ cu: **„K.-Impér Répáti".** Decĭ sĕ rógă a sĕ observa acésta spre evitarea falşificărilorŭ prin alte ape inferióre.

Apa minerală de **„Répát"** se găsesce în calitate próspĕtă şi veritabilă în depositulŭ subsemnatului; asemenea şi în farmacii, în cele mai multe băcănii şi **în tóte birturile mai notabile.**

Cu tótă stima

Administraţiunea isvorului

Josef György,

662,50—28 **Braşovŭ, Strada Michail Weiss (uliţa poştei) No. 12.**

Marea bancrută!

New-York şi **Londra** n'au lăsatŭ necruţatŭ nicĭ continentulŭ europénŭ şi **marea fabrică de argintăriă** s'a vĕḑutŭ necesitată sĕ dăruiéscă întregulŭ ei depositŭ în schimbulŭ unei rĕsplate micĭ pentru muncă.

Eu suntŭ împuternicitŭ sĕ îndeplinescŭ acestŭ mandatŭ.

Eu dăruescŭ

prin urmare orĭ cui, fiă **bogatŭ orĭ sĕracŭ,** următórele obiecte pentru mica sumă de **fl. 6. 60.** şi adecă:

6 cuţite fine de masă cu lamă veritabilă englesă.
6 furculiţe de argintŭ patentŭ americanŭ dintr'o bucată,
6 lingurĭ de argintŭ patentŭ americanŭ,
12 linguriţe de argintŭ pentru cafea patentŭ americanŭ,
1 lingură de argintŭ pentru supă patentŭ americanŭ,
1 lingură de argintŭ pentru lapte patentŭ americanŭ,
6 cescĭ Victoria englesescĭ,
2 candelabre de masă,
1 strecurătóre pentru céiu,
1 zaharniţă,
42 bucăţĭ la unŭ locŭ.

Tóte cele **42** de obiecte susŭ amintite au costatŭ mai înainte fl. 40 şi acum se potŭ cumpĕra pe preţulŭ bagatelŭ de fl. 6.60. Argintulŭ patentŭ americanŭ este unŭ metalŭ albŭ, care îşĭ păstréză colórea argintului 25 de anĭ, despre ceea ce se garantéză.

Cea mai bună dovadă, că acestŭ inseratŭ nu e

o şarlataniă

mĕ simtŭ îndatoratŭ în publicŭ, că orĭ cine, căruia nu-i convine marfa îi trimitŭ banii înapoi, nimenea însĕ sĕ nu trécă cu vederea ocasiunea acésta favorabilă de-aşĭ procura acéstă **garnitură pomposă.**

Se trimite numai cu rambursă postală séu cu trimiterea înainte a sumei.

Cu deosebire recomandŭ pratulŭ de curăţitŭ aceste obiecte, o cutie dimpreună cu indicarea folosirei costă 15 cr.

P. Perlberg's Agentur
der verein. amerik. Patent-Silberwaaren-Fabrik,
Wien, II. Rembranstrasse 33.

Estrasŭ din scrisorile de mulţămită:

Am fostŭ fórte mulţămitŭ cu trimiterea D-Vóstrĕ a 42 bucăţĭ cu 6 fl. 60 cr. şi Vĕ rogŭ sĕ mai trimiteţĭ următórele obiecte.

Triest, 1 Iuni 1891. **Ernest cav. de Fumée.**

Am primitŭ tacâmurile de argintŭ patentŭ, sunt pe deplinŭ mulţămitŭ cu acestea, şi vĕ rogŭ sĕ mĭ trimiteţĭ încă următórele.

Taucz, Ungaria, 26 Martie 1891. **Conte Fridel Königsegg.**

687,6—1

Lucrărĭ de mână pentru copiĭ.

Subsemnata cu începerea anului curentŭ şcolarŭ a luatŭ aspra-şĭ *şcóla de lucrărĭ de mână pentru copiĭ* întemeiată în anulŭ 1887. In acéstă şcólă se vorŭ primì elevĭ dela 6—9 anĭ, şi vorŭ fi instruiţĭ în lucrările micĭ, deprinḑĕtóre pentru ochĭ şi pentru promovarea mânei.

Şcóla se va începe în *1 Noemvre n. c.* Timpulŭ de lucru: *Mercurĭ* şi *Sâmbătă* după *amieḑĭ* dela 2—4 óre.

Fiă-care şcolarŭ va trebui sĕ plătéscă o taxă de primire de *1 fl.* ér pe lună o taxă de *50 cr.*

Primirile se facŭ în fiă-care ḑi dela 3—5 óre. **Strada Négră Nr. 7.**

Berta Stihler,
îngrijitóre de copii cu diplomă de la statŭ.

684,3—1.

Avisŭ d-lorŭ abonaţĭ!

Rugăm pe d-nii abonaţĭ ca la reînoirea prenumeraţiunei sĕ binevoiască a scrie pe cuponulŭ mandatului postalŭ şi numerii de pe făşia sub care au primitŭ ḑiarulŭ nostru până acuma.

Domnii, ce se abonéză din nou, sĕ binevoiască a scrie adresa lămurtŭ şi sĕ arate şi posta ultimă.

Totodată facemŭ cunoscutŭ tuturorŭ D-lorŭ abonaţĭ, că mai avemŭ din anii trecuţĭ numerĭ pentru complectarea colecţiunilorŭ „Gazetei", precum şi câteva întregĭ colecţiunĭ, pentru carĭ se potŭ adresa la subsemnata Administraţiune în casŭ de trebuinţă.

Administraţ. „Gaz. Trans."

Tipografia A. MUREŞIANU, Braşovŭ.